مخکې تر هر څه د لاسو پرېښول زده کړه

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ ماشومانو ته د اوداسه ګټې بیان کړئ. ★ بېشکه الله تعالی پاکې کوونکې خوښوي(۱) الله تعالی اودس کوونکو ته د هغوی ګناهونه وربخښي.(۲) په اوداسه سره ناپاکي او چټلي لیرې کیږي. ★ماشومانو ته اودس تازه کول ور زده کړئ یعني دا چې تر اوداسه مخکې په زړه کې اراده وکړي چې د الله جل شانهُ د راضي کولو او د پاکي حاصلولو لپاره اودس کوم.(۳) د بسم الله الرحمٰن الرحیم په ویلو سره اودس شروع کړئ.(۴)لاسونه تر مړوندو پورې پرېښولئ.(۵) لومړی راسته او بیا چپه لاس پرېښولئ.(٦)او ګوتې هم خلال کړئ.(۷) که دې ګوتمې په ګوته وې نو هغه سره وښوروه.(۸) که پر لاسو باندې داسې رنګ وې چې اوبه تر پوستکې پورې نه سي رسېدلای نو هغه لیرې کړه چې اوبه د بدن تر هغو برخو پورې ورسیږي چې په اوداسه کې ئې پرېښول ضروري دي او دې ته باید ښه پام وسي چې په اوداسه کې یو ځای وچ پاته نه سي.(۹)

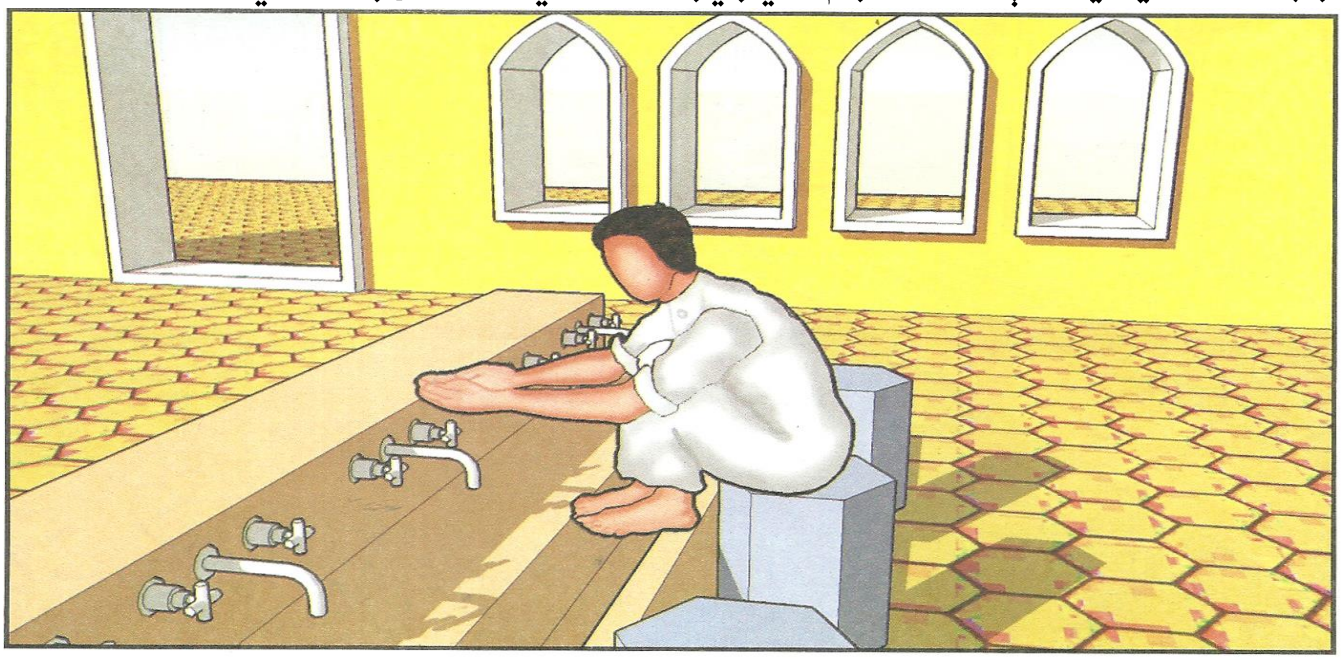

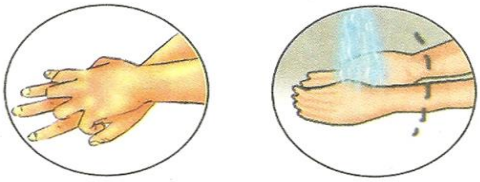

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: د اوداسه ګټې کومې دي؟ د اوداسه نیت څنګه کیږي؟ د څه شي په ویلو سره باید اودس شروع کړل سي؟ لاسونه باید څنګه او تر کومه ځایه پرېښول سي؟ آیا ګوتې خلالېدل غواړي؟ که پر بدن داسې یو شی وې چې د اوداسه اوبه بدن ته نه پرېږدي نو څه باید وکړل سي؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ) ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وې هغه ور اصلاح کړئ.

۱: التوبة: ۱۰۸.
۲: صحیح المسلم: باب خروج الخطایا مع ماء الوضوء، حدیث نمبر:۵۷۷، ۵۷۸، ۱۲۱مخ.
۳: صحیح البخاری: باب کیف کان بدء الوحی، حدیث نمبر:۱، ۱مخ
٤: سنن ابی داؤد: باب فی التسمیة علی الوضوء، حدیث نمبر:۱۰۱، ۱۰۲، ۳۱مخ.
٥: صحیح البخاری: باب الوضوء ثلاثا ثلاثا، حدیث نمبر: ۱۵۹، ۳۲مخ.
٦: صحیح البخاری: باب التیمن فی الوضوء والغسل، حدیث نمبر۱۶۸، ۳۴مخ
۷: سنن الترمذی:باب فی تخلیل الاصابع، حدیث نمبر:۳۸-۳۹، ۱۲مخ.
۸: المصنف لابن ابی شیبه: باب فی تحریک الخاتم فی الوضوء، حدیث نمبر: ۴۲۴-۴۳۴، ۳۷۰- ۳۷۲مخونه.
۹: صحیح المسلم: باب وجوب استیعاب جمیع اجزاء محل الطهارة، حدیث نمبر۵۷۶، ۱۲۱مخ.

ما ته خوله پرېږول هم را زده کړه

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ ماشومان وپوهوئ چې مسواک ووهي.(۱۰) د مسواک ګټې ورته بيان کړئ چې خوله پاکوي او الله تعالى په راضي کيږي.(۱۱) مسواک وهل سنت عمل دئ.(۱۲) د کوم لمانځه دپاره چې مسواک وهل سوئ وي تر هغو اويا (۷۰) لمنځونو ښه دئ چې د هغه لپاره مسواک نه وي وهل سوئ.(۱۳) که مسواک پيدا نه سي نو د هغه پر ځای د غاښو برس يا د راسته لاس د شهادت ګوته وکاروئ.(۱۴) مسواک بايد د غاښو پر راسته او چپه خواوو ووهل سي.(۱۵) بيا دري واره په ښه توګه غرغره وکړئ.(۱۶) په راسته لاس خوله پرېږول سنت طريقه ده.(۱۷) او دري واره په ښه توګه په پزه اوبه وګرځوئ.(۱۸) او په چپه لاس پزه سوڼ کړي.(۱۹)

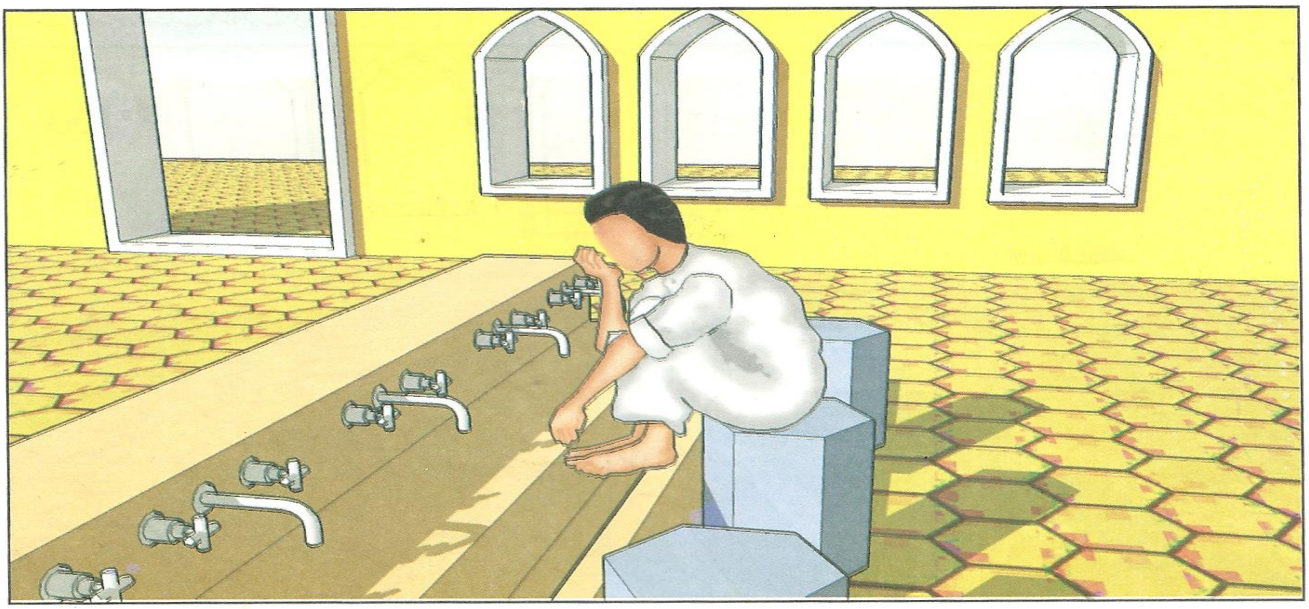

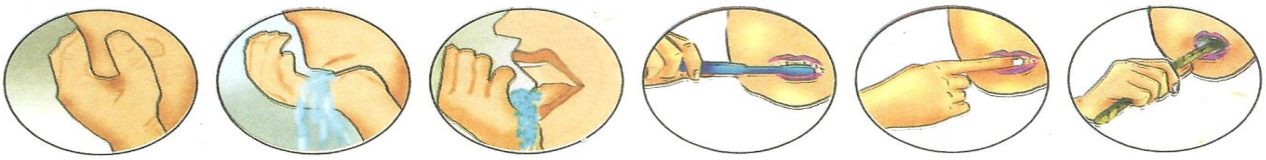

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ورپياد کړئ. مثلاً: د مسواک ګټې څه دي؟ که مسواک نه وي څه بايد وکړل سي؟ خوله بايد په کوم لاس پرېږول سي؟ د مسواک وهلو سنت طريقه کومه ده؟ څو واره بايد په پزه اوبه وګرځول سي؟ پزې ته بايد په کوم لاس اوبه ور واچول سي؟ پزه بايد په کوم لاس پاکه سي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۱۰: صحيح البخاری: باب السواک يوم الجمعة، حديث نمبر: ۸۸۷-۸۸۹، ۱۴۳مخ.
۱۱: سنن النسائی: باب الترغيب فی السواک، حديث نمبر:حديث نمبر: ۵، ۱مخ.
۱۲: صحيح البخاری: باب السواک، حديث نمبر: ۲۴۴. ۴۵مخ.
۱۳: مرقاة المفاتيح شرح مشکاة المصابيح، باب السواک، حديث نمبر: ۳۸۹. ۲ټوک، ۹۲مخ.
۱۴: کنز العمال: السواک، حديث نمبر:۲۶۱۶۳، ۹ټوک، ۱۳۷مخ. وايضًا: آپ کی مسائل اور ان کا حل، ۳ټوک، ۷۸مخ.
۱۵: ويستحب ان يبدأ بالجانب الايمن من فمه عرضًا. مرقاة المفاتيح: ۸۰مخ، ۲ټوک. رياض الصالحين: حديث نمبر: ۸۳۲، ۲۲۱مخ.
۱۶: صحيح البخاری: باب المضمضة فی الوضوء، حديث نمبر:۱۶۴، ۳۳مخ.
۱۷: صحيح النسائی: باب بأی اليدين يتمضمض، حديث نمبر: ۸۵، ۱۱مخ.
۱۸: صحيح البخاری: باب الاستنثار فی الوضوء، حديث نمبر:۱۶۱، ۳۳مخ.
۱۹: سنن النسائی:باب بأی اليدين يستنثر، حديث نمبر:۹۱، ۱۲مخ.

ما ته د مخ پرېښولل را وښيه

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ درې واره مکمل مخ پرېښوله.(۲۰) د مخ پرېښوللو څخه مطلب دا دئ چې دوړېښتانو د راشنه کېدو څخه بيا د زنې تر لاندې برخې پورې او د ږيره غوړ د نرمۍ څخه بيا تر د بل غوړ تر نرمۍ پورې ټوله مخ پرېښولې.(۲۱)ماشومان وپوهوئ چې کله دوی غټان سي او پر مخ ئې د نبي کريم ﷺ مبارک سنت ږيره راسي نو هغه بايد خلال کړي. نبي کريم ﷺ چې به کله او دس تازه کوئ نو او به به ئې په لاس کي واخيستلې او تر کرغنبيو (تر غابنو لاندې هغه هډوکي چې په وريو پوښل سوي وي) لاندې حصې ته به ئې ور اچولې او ږيره مبارکه به ئې خلالول.(۲۲)

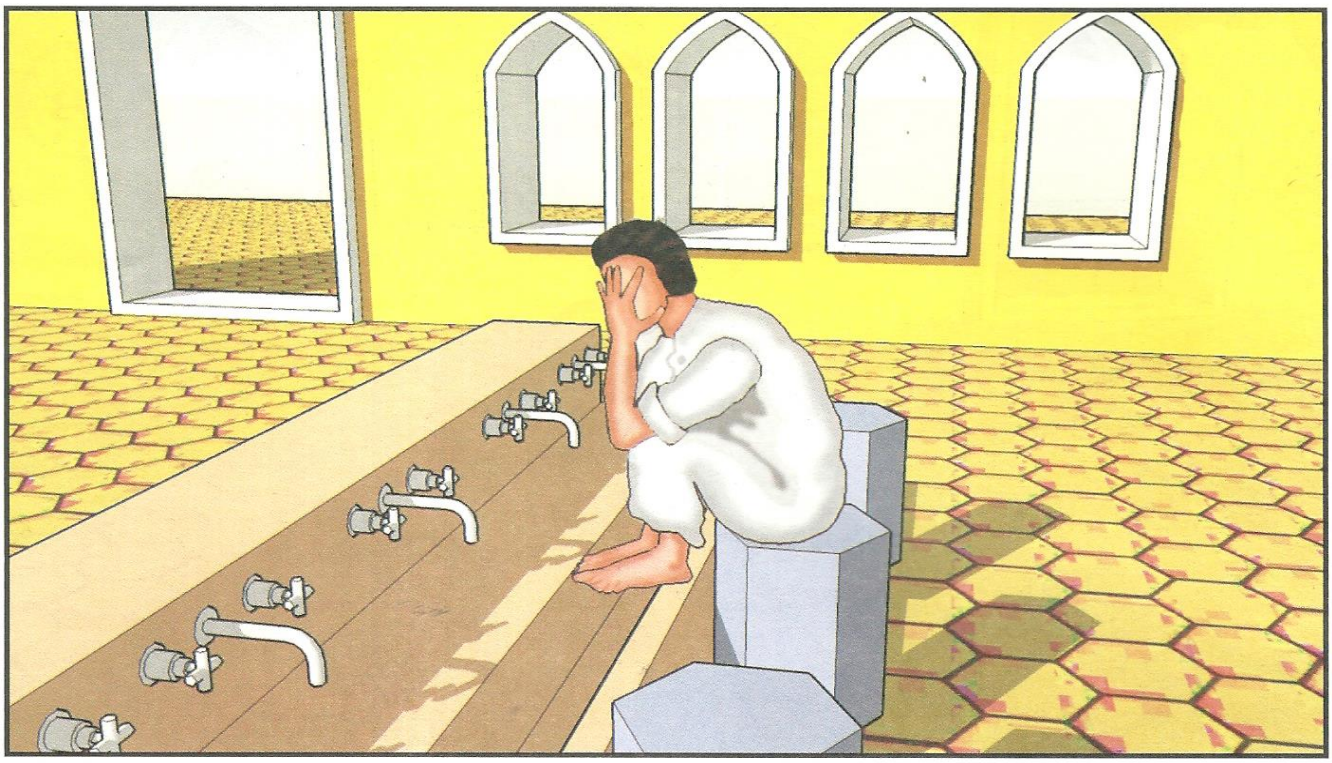

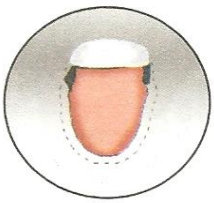

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: مخ بايد څو واره پرېښول سي؟ د کوم ځای څخه تر کوم ځايه بايد پرېښول سي؟ که (په وروسته کي) د ماشومانو ږيره راسي نو بايد څنګه خلال کړل سي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۲۰: صحيح البخاری: باب الوضوء ثلاثا ثلاث، حديث نمبر:۱۵۹، ۳۲مخ.
۲۱: وحد الوجه من قصاص الشعر الى اسفل الذقن والى شحمتى الاذنين. الهداية: كتاب الطهارت، ۳۰مخ.
۲۲: سنن ابی داؤد: باب تخليل اللحية، حديث نمبر: ۱۴۵، ۳۹مخ.

اوس د ټوله لا پرېولل را زده کړه

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ دواړه لاسونه درې واره د څنګلو سره پرېولئ.(۲۳) ماشومانو ته دا هم ور وښیاست چي په ټولو ښو کارونو کي د راسته طرف څخه شروع کول د نبي علیه سلام سنت طریقه ده.(۲۴) نو تاسو یوازي په اوداسه کي نه بلکه په هر کار کي دې ته پام وکړئ مثلاً: اول راسته لاس بیا چپه لاس، اول راسته پښه بیا چپه پښه. ★ کوم ځای چي په اوداسه کي پرېولل غواړي که پر هغه ځای باندي یو شی وي لکه ساعت، انګشترۍ، ایلفي، سریښ، روغني رنګ او داسي نور، نو پام مو وي چي باید بدن ته اوبه ورسیږي.(۲۵)

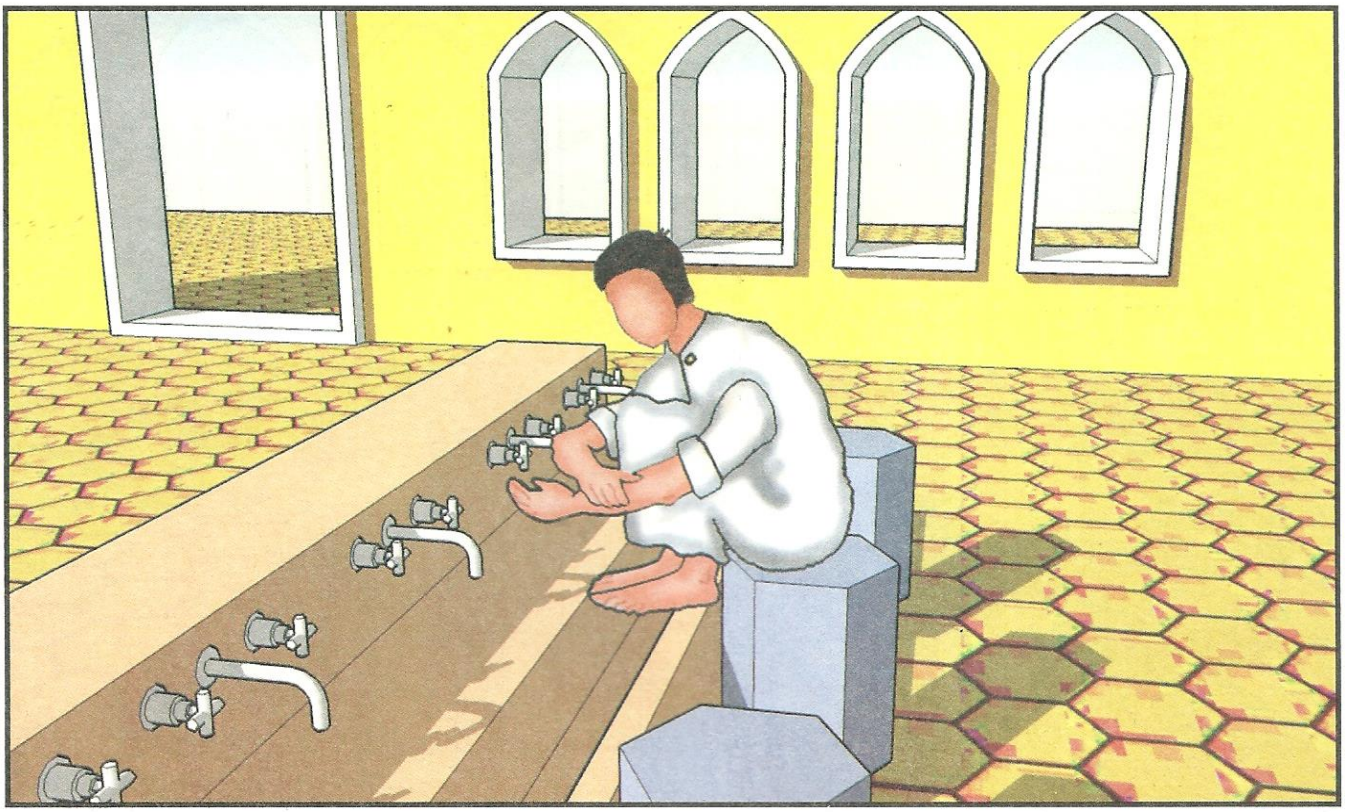

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتني وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: لاس باید څو واره پرېولل سي؟ تر کومه ځایه باید پرېولل سي؟ که چا یو شی په لاس کړئ وي نو باید څه شی په پام کي ونیسي؟(دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ)ماشومانو ته ووایاست چي دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندي اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

---

[۲۳]: صحیح البخاری: باب الوضوء ثلاثا ثلاث، حدیث نمبر:۱۵۹، ۳۲مخ.
[۲۴]: صحیح البخاری: باب التیمن فی الوضوء والغسل، حدیث نمبر۱۶۸، ۳۴مخ
[۲۵]: صحیح المسلم: باب وجوب استیعاب جمیع اجزاء محل الطهارة، حدیث نمبر۵۷۶، ۱۲۱مخ.

د سر مسح څنګه کيږي؟

ماشومانو ته ئې ورزده کړئ: يو وار د ټول سر مسح وکړئ. د سر د مسح کولو اسانه طريقه دا ده چې د دواړو لاسو ګوتي او ورغوي لانده کړل سي او د سر پر مخکنۍ برخه کښېښول سي او دا رقم شا ته کش کړل سي چې ټول سر مسح سي.(٢٦) د سر (د مسحې) سره، د ګوتو په شا باندې د غاړې اخرې حصه يعني څټ مسح هم وکړئ.(٢٧) البته د غوږونو مسح د غاړې تر مسحې مخکې ده. ۶ مخ وګورئ.

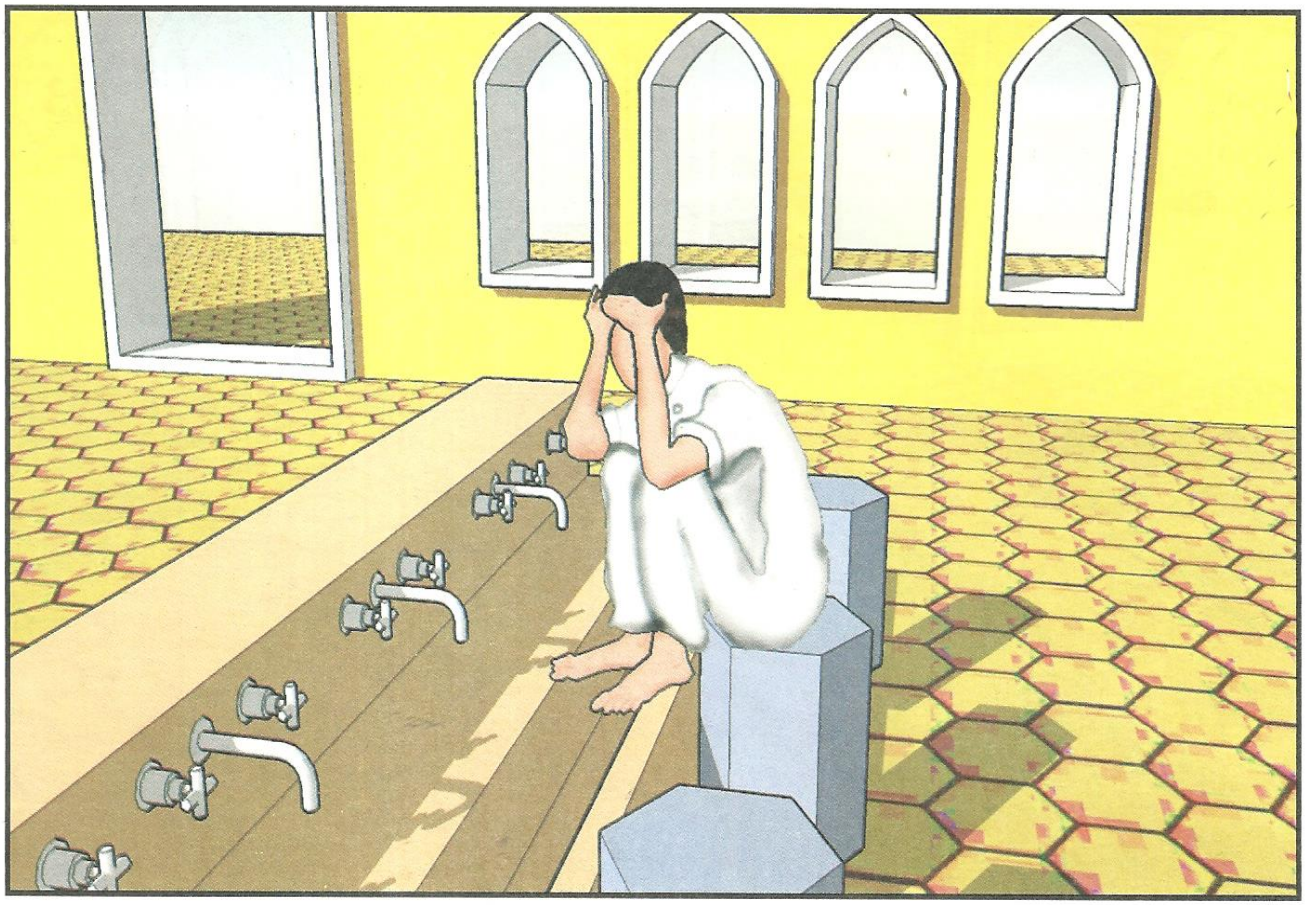

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: سر بايد څو واره مسح سي؟ د کوم ځای څخه تر کوم ځای پورې بايد مسح سي؟ د سر د مسحه کولو دپاره اسانه طريقه کومه ده؟ آيا د سر سره بايد د غاړې مسح هم وکړل سي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

٢٦: صحيح البخاری: باب مسح الرأس مرة، حديث نمبر:١٩٢، ٣٨مخ.
٢٧: المصنف لابن ابی شيبة: باب فی مسح الرأس كيف هو، حديث نمبر:١٥٠- ١٥٥، ٢٩١- ٢٩٣مخونه.

اوس نو د غوږو مسح څنګه وکړم؟

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ د سر تر مسحي وروسته يو وار د غوږو مسحه هم وکړئ. د غوږو د مسحي لپاره دوهم وار د لاسو لندولو ضرورت نسته بلکه د سر د مسحي لپاره چي لاسونه لانده سوي وه هغه کافي دي.(۲۸) د غوږونو د مسحي اسانه طريقه دا ده چي د غوږو په سوريانو او دننه برخه کي شا و خوا د شهادت ګوتي ګوتي سره راتيري کړئ او که لاسونه وچ وي، نو نوري اوبه به را اخلئ او په بټو ګوتو سره د غوږو شا مسح کړئ.(۲۹)

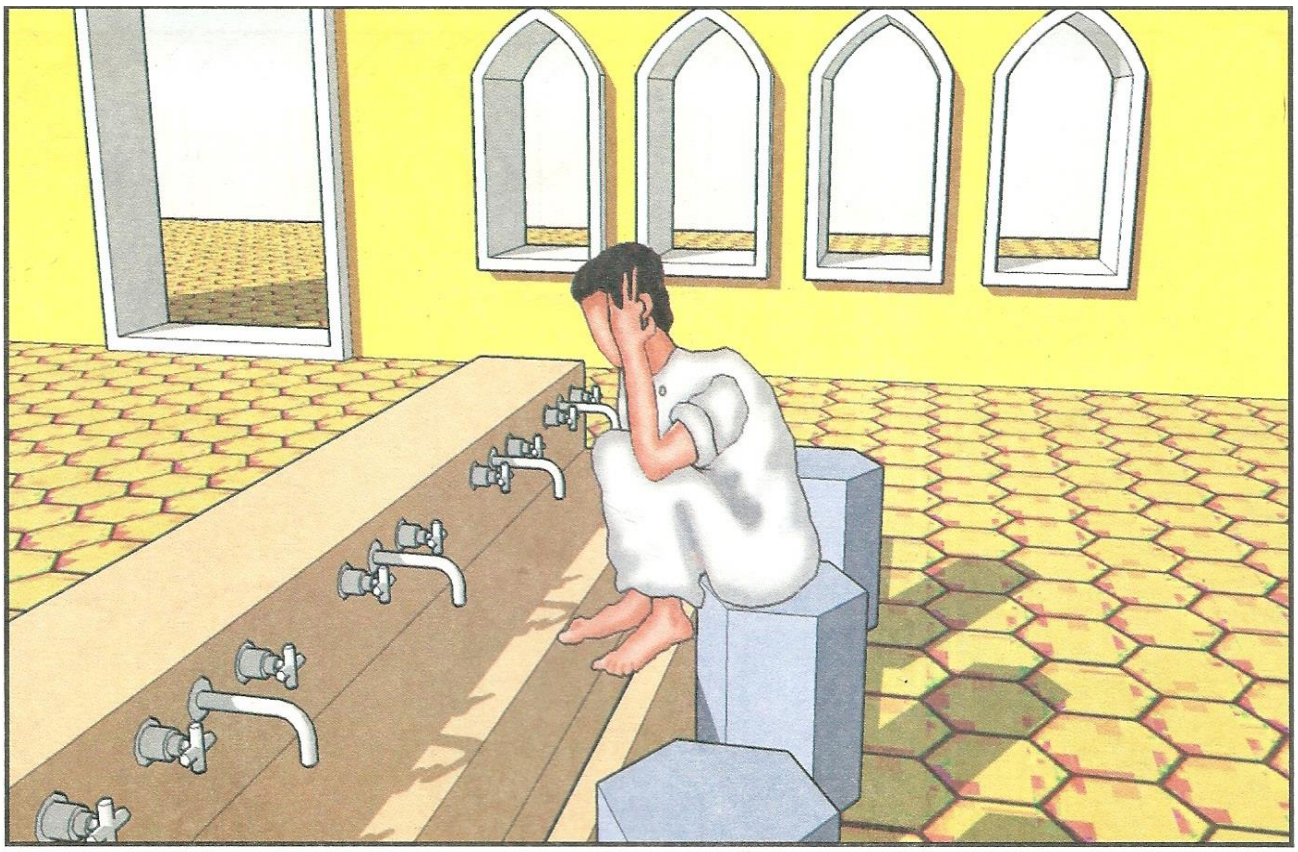

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتني وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: د غوږو مسح بايد څو واره وسي؟ آيا د غوږو د مسح کولو لپاره لاسونه بيا لندبدل غواړي؟ غوږونه بايد څنګه مسح سي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته وويايست چي دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندي اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

---

[۲۸]: سنن نسائی: باب مسح الاذنين مع الرأس و ما يستدل به على انها من الرأس، حديث نمبر:۱۰۲-۱۰۳، ۱۴مخ.
[۲۹]: سنن سنن نسائی: باب مسح الاذنين مع الرأس و ما يستدل به على انها من الرأس، حديث نمبر:۱۰۲-۱۰۳، ۱۴مخ.
وايضًا: حاشية الطحطاوی على المراقی الفلاح، ۷۶مخ. وايضًا: الفقه الحنفی، ۱توک، ۷۸مخ.

پښې بايد څنګه پرېوللې سي؟

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ پښې د بجلکو سره درې واره پرېولئ.(۳۰) پام کوئ چې تلې، بجلکې يا پوندې وچې پاته نه سي. اول راسته پښه پرېولئ بيا چپه پښه. ★ د پښو ګوتې هم خلال کړئ.(۳۱) اودس په ترتيب سره وکړئ، يعني نيت وکړئ، بسم الله ووايا ست، بيا دواړه لاسونه تر مړوندو پورې پرېولئ او ګوتې هم خلال کړئ، بيا مسواک ووهئ او خوله پرېولئ، بيا پزې ته اوبه واچوئ، بيا مخ پرېولئ، بيا تر څنګلو پورې لاسونه پرېولئ، بيا د سر غوږونو او غاړې مسح وکړئ او بيا پښې پرېولئ.(۳۲)

د اوداسه فرضونه څلور دي: درې اندامونه پرېوللل او يو اندام مسح کول، يعني (۱) مخ پرېوللل (۲) دواړه لاسونه د څنګلو سره پرېوللل (۳) دواړې پښې د بجلکو سره پرېوللل (۴) د سر مسح کول (که د دغو فرضو څخه يو يا هم د يوه فرض لږه برخه هم پاته سي نو اودس نه صحيح کيږي چې بيا لمونځ هم نه صحيح کيږي)

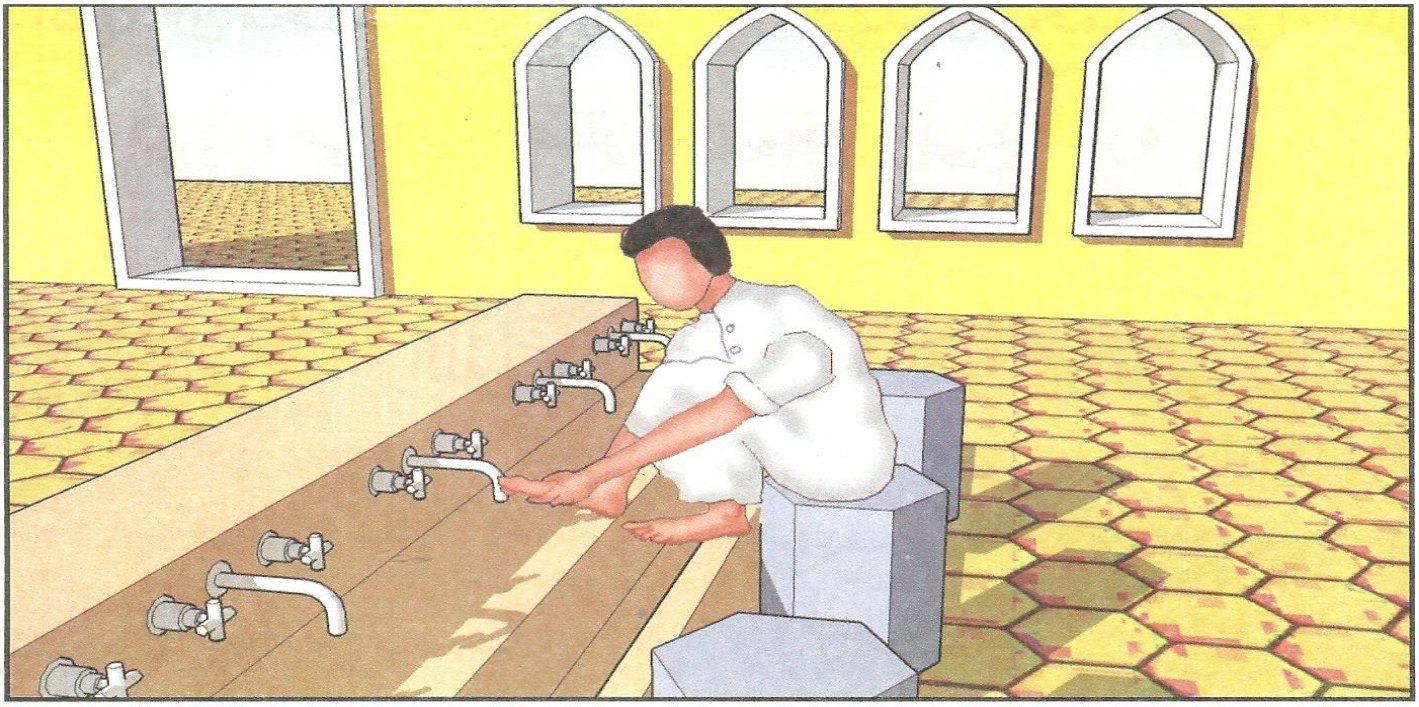

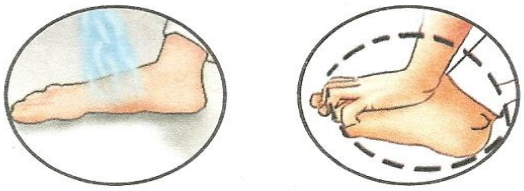

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: پښې بايد څو واره پرېوللل سي؟ د کوم ځای څخه تر کوم ځای پورې بايد پرېوللل سي؟ آيا د پښې ګوتې خلالېدل غواړي؟ د اوداسه ترتيب څنګه دئ؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۳۰: صحيح البخاری: باب الوضوء ثلاثا ثلاثا، حديث نمبر: ۱۵۹، ۳۲مخ.
۳۱: سنن الترمذی:باب فی تخليل الاصابع، حديث نمبر:۳۸-۴۰، ۱۲مخ.
۳۲: صحيح المسلم: باب صفة الوضوء وكماله، حديث نمبر:۵۳۸-۵۳۹، ۱۱۴- ۱۱۵مخونه.

ما ته اذان د سم تلفظ سره را پیاد کړه او د آذان جواب هم را زده کړه

اَللهُ أَكْبَرُ اَللهُ أَكْبَر
أَشْهَدُ أَنْ لَّا اِله اِلَّا اللهُ
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللهِ
حَيَّ عَلَى الصَّلوةِ
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
اَللهُ أَكْبَرُ

اَللهُ أَكْبَرُ اَللهُ أَكْبَرُ
أَشْهَدُ أَنْ لَّا اِله اِلَّا اللهُ
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللهِ
حَيَّ عَلَى الصَّلوةِ
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
اَللهُ أَكْبَرُ

لَا اِله اِلَّا الله(۳۳)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ماشومانو ته اذان د سم تلفظ سره ورپیاد کړئ★ د اذان جواب زده کړئ.

طریقه یې دا ده چې مؤذن څه وایي هغه دي تکراروي، البته د حَيَّ عَلَى الصَّلوه ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاح په جواب کې لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللهِ ویل کیږي.(۳۴) د سهار په اذان کې دغه توري وراضافه کیږي، اَلصَّلوةُ خَيْرٌ مِّنَ النَّوْم.(۳۵) د اَلصَّلوةُ خَيْرٌ مِّنَ النَّوْم په جواب کې صَدَقْتَ وَبَرَرْتَ ویلکیږي.(۳۶)

تمرین: اذان او درود شریف د سم تلفظ سره ورته ووایاست، د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: د اذان جواب څنګه ورکول کیږي؟ د حَيَّ عَلَى الصَّلوه ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاح په جواب کې باید څه وویل سي؟ د اَلصَّلوةُ خَيْرٌ مِّنَ النَّوْم په جواب کې باید څه وویل سي؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ)ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

تر اذان وروسته کومه دعاء وکړم؟

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هذِهِ الدَّعْوَةِ التَّآمَّةِ ❨❩ وَالصَّلوةِ الْقَآئِمَةِ ❨❩آتِ مُحَمَّدَ نِ الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ ❨❩ وابْعَثْهُ مَقَاماً مَّحْمُوْدَ نِ الَّذِىْ وَعَدْتَّهُ ❨❩ اِنَّکَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ. (۳۷)

۳۳: سنن ابی داؤد: باب کیف الاذان، حدیث نمبر:۵۰۱/۴۹۹، ۱۱۱- ۱۱۲مخونه.
۳۴: صحیح المسلم: باب استحباب القول مثل قول المؤذن لمن سمعه ثم یصلی علی النبی ﷺ ثم یسأل الله له الوسیلة، حدیث نمبر:۸۴۸، ۱۶۳مخ.
۳۵: سنن ابی داؤد: باب کیف الاذان، حدیث نمبر:۵۰۰/۵۰۱/۵۰۴، ۱۱۲- ۱۱۳مخونه.
۳۶: الاذکار النوویة: باب ما یقول من سمع المؤذن والمقیم، ۳۶مخ.
۳۷: صحیح البخاری: باب الدعاء عند النداء، حدیث نمبر:۶۱۴، ۱۰۲مخ.

اوس اقامت هم را زده کړه

اَللهُ أَكْبَر اَللهُ أَكْبَر	اَللهُ أَكْبَراَللهُ أَكْبَر
أَشْهَدُ أَنْ لَّا اِلٰه اِلَّا الله	أَشْهَدُ أَنْ لَّا اِلٰه اِلَّا الله
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ الله	أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ الله
حَيَّ عَلَى الصَّلوه	حَيَّ عَلَى الصَّلوه
حَيَّ عَلَى الْفَلَاح	حَيَّ عَلَى الْفَلَاح
قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ	قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ
اَللهُ أَكْبَر	اَللهُ أَكْبَر

لَا اِلٰه اِلَّا الله (۳۸)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ د اذان تر جواب وروسته بايد پر نبي کريم عليه سلام درود شريف وويل سي.(۳۹) ماشومانو ته د اذان دعاء او اقامت د سم تلفظ سره ور پياد کړئ. ★ماشومانو ته دا ور زده کړئ چې د اذان تر جواب وروسته بايد د نبي کريم عليه سلام دپاره د وسيلې دعاء وکړي تر څو د قيامت په ورځ مو د رسول الله صلى الله عليه وسلم شفاعت نصيب سي.(۴۰) هر وخت چې د نبي کريم صلى الله عليه وسلم نوم ياد سي نو درود شريف ووايا ست.(۴۱) د اقامت جواب زده کړئ: طريقه ئې دا ده چې مؤذن څه وايي هغه دي تکراروي، البته د حَيَّ عَلَى الصَّلوه ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاح په جواب کي لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللهِ ويل کيږي ★ماشومان وپوهوئ چې د قَدْ قَامَتِ الصَّلٰوة په جواب کي بايد أَقَامَهَااللهُ وَ اَدَامَهَاوويل سي.(۴۲) ماشومانو ته عربي عبارت په هر ځای وقف ور زده کړئ. مثلاً: د وقف په وخت بايد آخري حرف ساکن وي، د وقف په حالت کي دوه زوره والا تنوين په الف بدليږي او په وقف کي ګول تاء (ة) په هاء (ه) بدليږي.

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتني وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: د اذان او اقامت فرق څه دئ؟ د اذان دعاء د سم تلفظ سره ورڅخه واورئ؟ د ماشومانو څخه د وسيلې دعاء او اقامت د سم تلفظ سره واورئ؟ د ماشومانو څخه وپوښتئ چې په اقامت کي د قَدْ قَامَتِ الصَّلٰوة په جواب کي بايد څه وويل سي او کوم ځای چې غلط وو هغه ور اصلاح کړئ.

۳۸: سنن ابی داؤد: باب کيف الاذان، حديث نمبر: ۵۰۲/۴۹۹/۵۰۶/۵۰۷، ۱۱۱-۱۱۴مخونه، وفی الباب فی الاقامة، حديث نمبر:۵۱۰،۱۱۶مخ.
۳۹: صحيح المسلم: باب استجاب القول مثل قول المؤذن لمن سمعه ثم يصلی علی النبی ﷺ ثم يسأل الله له الوسيلة، حديث نمبر:۸۴۸، ۱۶۳مخ.
۴۰: المصنف لابن ابی شيبه: باب فی النساء من قال ليس عليهن أذان ولا اقامة، حديث نمبر: ۲۳۲۶-۲۳۳۵، ۲تبوک ۳۶۶- ۳۶۷مخونه.
۴۱: سنن الترمذی: باب قول رسول الله صلی الله عليه وسلم (رغم انف رجل)، حديث نمبر۳۵۴۶-۳۵۴۵، ۸۰۸ مخ.
۴۲: سنن ابی داؤد: باب ما يقول اذا سمع الاقامة، حديث نمبر:۵۲۸، ۱۱۹ مخ.

د لمانځه تر آداء مخکې کوم شیان په یاد ولرم؟

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ تر لمانځه مخکې په یاد ولرئ چې تاسو باید اودس ولرئ.(۴۳) ستاسو کالي(۴۴) او د لمانځه ځای باید پاک وي.(۴۵) ستاسو مخ باید د قبلې خوا ته وي.(۴۶)او نظر د سجدې پر ځای وي.(۴۷) ستا د پښو ګوتي هم باید د قبلې طرف ته وي او دواړې پښې سیده د قبلې طرف ته کړه.(۴۸) (پښې راسته او چپه خوا ته کړول د سنت خلاف دي) ★د دواړو پښو تر منځ باید د څلورو ګوتو په اندزه فاصله وي.(۴۹) که لمونځ په جماعت وي نو باید په صف کې سیده ودرپږئ.(۵۰)د صف د سیده کولو ښه طریقه دا ده چې هر یو خپلې پوندې د صف پر سر یا د صف د نښان پر آخري څوکه کښیږدي. ★ په جماعت کې باید دې خبرې ته هم پام وسي چې راسته او چپه خواوو ته د ولاړو خلګو اوږې باید ستا د اوږو سره موښتي وي او په منځ کې خالي ځای باید نه وي.(۵۱) پای جامه (پرتوګ) باید تر بجلکو کښته و نه ځړول سي او پام مو وي چې کالي تر بجلکو پورته وي.(۵۲) په داسي کالو کې باید لمونځ و نه سي چې په هغه کالو کې نورو خلګو ته نه ورځي لکه انګیا او داسي نور کالي ځکه چې دا د ادب خلاف کار دئ.

تمرین: د لمانځه په وخت کې ستاسو مخ باید کومې خوا ته وي؟ آیا په لمانځه کې یوې او بلې خوا ته کتل روا دي؟ د صف سیده کولو طریقه کومه ده؟ نوی صف باید د کوم ځای څخه شروع کړل سي؟ آیا کالي تر بجلکو کښته کول روا دي؟ آیا په داسي کالو کې لمونځ کول صحیح دئ په کومو کالو کې چې موږ د نورو خلګو مخ ته نه سو ورتلای؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ)ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۴۳: المائده: ایت نمبر:۶.
۴۴: المدثر: ایت نمبر:۴.
۴۵: البقرة: ایت نمبر:۱۲۵ و فی سنن ابی داؤد: باب اتخاذ المساجدفی الدور، حدیث نمبر:۴۵۵-۴۵۶، ۱۰۳- ۱۰۴مخونه.
۴۶: البقرة: ایت نمبر:۱۴۴.
۴۷: ولها آداب.... نظره الی موضع سجوده حال قیامه. (الدرالمختار:کتاب الصلاة، ۲توک، ۲۱۴مخ)
۴۸: صحیح البخاری: باب یستقبل باطراف رجلیه القبلة. باب نمبر ۱۳۱، ۱۳۱مخ.
۴۹: ردالمحتار: ۲توک، ۱۶۳مخ.
۵۰: صحیح المسلم: باب تسویة الصفوف واقامتها وفضل الأول فالأول منها....، حدیث نمبر: ۹۷۲، ۱۸۲مخ.
۵۱: سنن ابی داؤد: باب تسویة الصفوف، حدیث نمبر: ۶۶۱،۱۴۳مخ.
۵۲: سنن ابی داؤد: باب ما جاء فی اسبال الازار، حدیث نمبر: ۴۰۸۶، ۸۰۹ مخ.

د لمانځه د شروع کولو پر وخت باید کوم شیان په پام کې ونیسم؟

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ په زړه کې نیت وکړه چې فلانی لمونځ کوم، په ژبه ویل ضروري نه دي. ★ د لمانځه د شروع په وخت کې باید لاسونه تر غوږونو پورې داسې پورته سي چې د ورغوي مخ د قبلې طرف ته وي، او د بټو ګوتو سرونه د غوږونو د سرو (نرمیو) سره وموښلي یا د هغو پر برابر سي.(۵۳) او بیا لاسونه داسې پورته کړئ لکه لوړ چې یې بیان وسو، الله اکبر ووایاست اود راسته لاس بټه او خمچه ګوته د چپه لاس پر مړوند باندې راوګرځوئ او نوري درې ګوتې د چپه لاس پر شا باندې داسې کښېږدئ چې د ګوتو سرونه د څنګلې خوا ته سي.(۵۴) دواړه لاسونه تر نامه یو څه لاندې داسې کښېږدئ لکه چې مخکې ئې بیان وسو.(۵۵)

د قیام (ولاړې) په حالت کې کوم شیان په پام کې ولرم؟

۱» که یوازې لمونځ کوئ یا امامت کوئ نو اول سُبحَانَکَ اللّهُمَّ، بیا تعوذ (اعوذ بالله من الشیطٰن الرجیم) وروسته تسمیه (بسم الله الرحمن الرحیم) بیا سورة فاتحه (الحمد لله) او وروسته یو بل سورت ووایاست.(۵۶) او که مو په امام پسې لمونځ کوئ نو سُبحَانَکَ اللّهُمَّ ووایاست، پټه خوله سئ او د امام قرائت په توجه سره واورئ.(۵۷) که د امام قرائت په لوړ اواز نه وو نو ببله د ژبې د حرکت څخه، په زړه کې فقط د سورة فاتحه خوا ته توجه وکړئ.(۵۸) په لمانځه د قرائت لپاره دا ضروري ده چې قرائت باید د ژبې او شونډانو په حرکت سره وسي.(۵۹)

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: د لمانځه نیت څنګه کیږي؟ آیا په خوله ویل ئې ضروري دي؟ تکبیر تحریمه څه ته ویل کیږي؟ د تکبیر تحریمه په وخت لاسونه څنګه پورته کیږي؟ لاسونه باید چیرې ونیول سي؟ څنګه باید ونیول سي؟ آیا په امام پسې قرائت ویل کیږي؟ په یوازې لمانځه کې باید قرائت څنګه وویل سي؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ) ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۵۳: سنن النسائی: باب موضع ایهامین عندالرفع، حدیث نمبر:۸۷۲، مخ

۵۴: سنن الترمذی: باب ما جاء فی وضع الیمین علی الشمال فی الصلاة، حدیث نمبر:۲۵۲، ۷۰ مخ.

۵۵: کنز العمال: وضع الیدین، حدیث نمبر: ، مخ.

۵۶: صحیح المسلم: باب وجوب قراءة فاتحة فی کل رکعة وإنه إذا لم یحسن الفاتحة ولا أمکنه تعلمها قرأ ما تیسر له من غیرها.، حدیث نمبر:۸۷۴-۸۸۴، ۱۶۷-۱۶۸مخونه.

۵۷: الاعراف: آیت نمبر:۲۰۴.

۵۸: صحیح المسلم: باب وجوب قراءة الفاتحة فی کل رکعة وإنه إذا لم یحسن الفاتحة ولا أمکنه تعلمها قرأ ما تیسر له من غیرها.، حدیث نمبر:۸۷۴-۸۸۴، ۱۶۷-۱۶۸مخونه.

۵۹: المصنف لابن ابی شیبه: باب فی قراءة النهار کیف هی فی الصلاة، حدیث نمبر:۳۶۷۷، ۳ټوک، ۲۴۶مخ.

تکبیرِ تحریمه

أَللهُ أَكْبَر(٦٠)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: په زړه کې نیت وکړئ چې زه فلانی لمونځ کوم، په ژبه د نیت الفاظ ویل ضروري نه دي★ لاسونه تر غوږونو پورې داسې پورته کړئ چې د ورغوې مخ د قبلې طرف ته وي او د بټو ګوتو سرونه د غوږونو د سرو (نرمیو) سره وموښلي یا د هغو پر برابر سي★ د پورتنۍ طریقې سره سم د لاس د پورته کولو سره أَللهُ أَكْبَر ووایه.

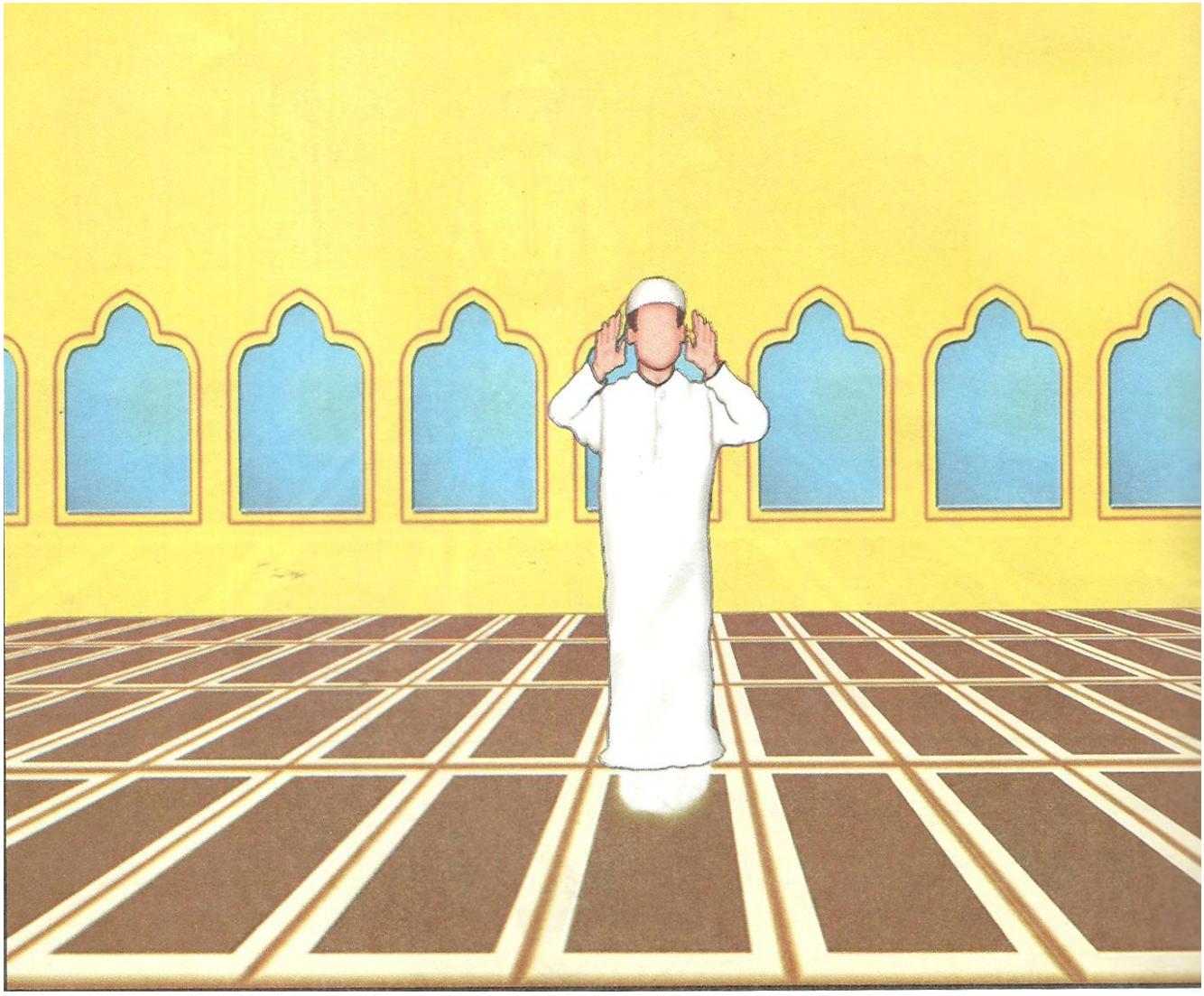

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: تکبیر تحریمه څه ته ویل کیږي؟ د تکبیر تحریمه په وخت کې باید لاسونه څنګه پورته سي؟ لاسونه باید چیرې ونیول سي؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ)ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

٦٠:سنن الترمذی: باب ما جاء ان مفتاح الصلاؤ الطهور، حدیث نمبر:٣-٤، ٢مخ.

ښه، په قيامه (ولاړه) کي څه شي ته پام وکړم؟

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: د سورة فاتحه په ويلو کي ښه طريقه دا ده چي تعوذ (اعوذ بالله من الشيطٰن الرجيم) وروسته تسميه (بسم الله الرحمٰن الرحيم) وويل سي او پر هر آيت ودريږي او ساه واخلي، بيا بل آيت ووايي. (٦١) ځيني ځيني اياتونه په يوه ساه وويل سي. مثلاً: پر الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ باندي ساه واخلي،بيا پرالرَّحْمَنِ الرَّحِيمِباندي، بيا پرمَالِكِ يَوْمِ الدِّينِباندي. دا رقم سورة فاتحه وويل سي، خو که تر سورة فاتحه وروسته سورة کي په يوه ساه تر يوه زيات اياتونه ويل سي پروا نه لري. ★ ببله ضرورته د بدن اندامونو ته حرکت مه ورکوه، ولاړه چي څومره په ارامه وي هغومره ښه ده. (٦٢) دا کار د لمانځه د ادب څخه خلاف دئ چي د بدن ټوله زور پر يوه پښه وي او بله پښه همداسي ايله پرېښول چي انسان پر يوه بغل کوږ سي، ددې څخه ځان وساته. يا پر دواړو پښو برابره اندازه زور وکړئ يا پر يوه پښه داسي زور وسي چي هغه بله پښه کږه نه سي. ★که اړمن درسي نو د دفع کولو (بندولو) کوښښ ئې وکړئ. (٦٣) د ولاړي په حالت کي بايد نظر د سجدې پر ځای وي، يوې بلې خواته يا مخامخ کتل مه کوه. (٦٤)

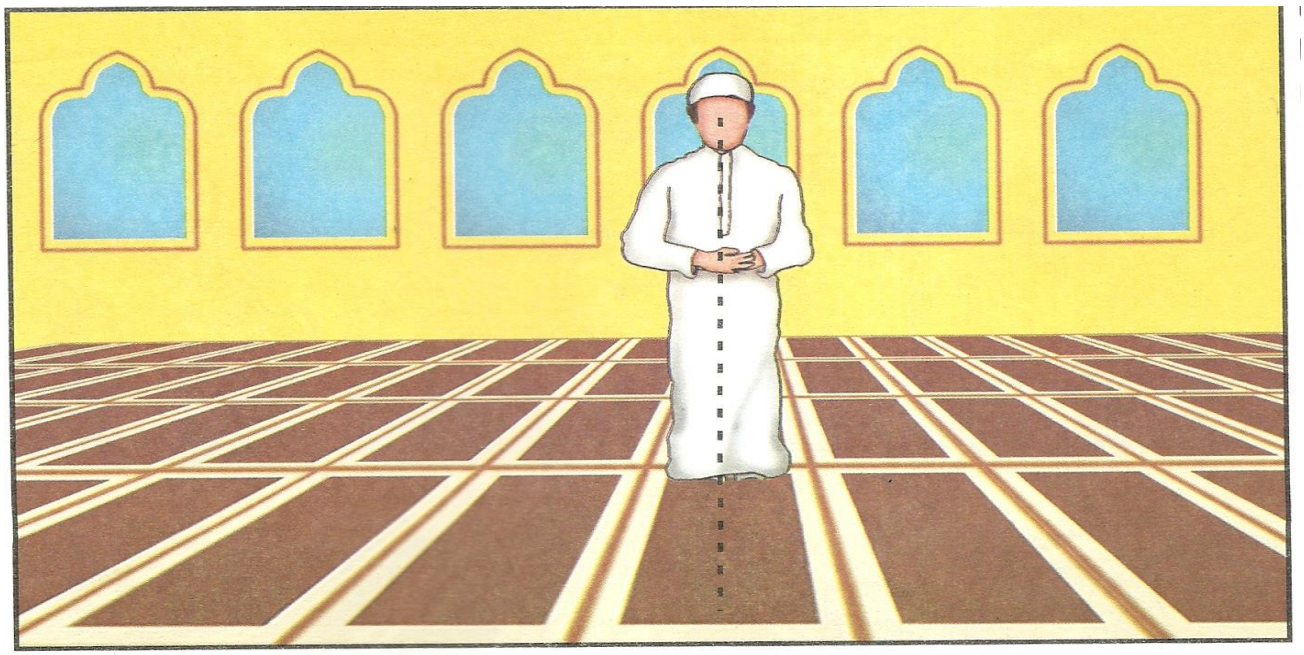

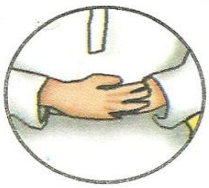

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتني وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: ولاړه څنګه اداء کيږي؟ د سورة فاتحه ښه طريقه کومه ده؟ په لمانځه کي داسي درېدل چي ټول زور پر يوه پښه وي، څنګه کار دئ؟که چا ته په لمانځه کي اړمن ورسي نو بايد څه وکړي ؟ د ولاړي په حالت کي بايد نظر پر کوم ځای وي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چي دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندي اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

٦١: سنن الترمذی: باب فی الفاتحة الکتاب، حديث نمبر: ٢٩٧٠، ٦٥٨مخ.
٦٢: البقرة: آيت نمبر:٢٣٨.
٦٣: صحيح المسلم: باب تشميت العاطس وکراهة التثاؤب، حديث نمبر:٧٤٨٦-٧٤٩٤، ١٢٩٣- ١٢٩٤مخونه.
٦٤: صحيح البخاری: باب الالتفات فی لاصلاة، حديث نمبر:٧٥١-٧٥٢، ١٢٢مخ.

دا هم را وښيه چې د قيام په حالت کې ويل کيږي؟

﴿الثناء﴾

سُبْحَانَکَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِکَ وَتَبَارَکَ اسْمُکَ وَتَعَالٰی جَدُّکَ وَلَا اِلٰهَ غَيْرُکَ. (٦٥)

﴿سورة الفاتحة﴾

أَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ ★ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ★الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ★ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ★ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ★ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ★ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ★ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِالْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاالضَّالِّينَ (٦٦)

(آمين)

﴿سورة الكوثر﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ★ إِنَّا أَعْطَيْنَا كَالْكَوْثَرَ★فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ★إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الأَبْتَرُ (٦٧)

﴿سورة الاخلاص﴾

قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ★اللّٰهُ الصَّمَدُ★لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ★ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (٦٨)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ماشومانو ته د سم تلفظ سره ثناء، سورة فاتحه او نور سورتونه پر پياد کړئ. تر څو چې زوړ سبق ئې نه وي پياد کړئ نوی سبق مه ورکوئ. د يادولو يوه طريقه دا ده چې خپله لږ لږ وايا ست او ماشومان ئې درسره تکرار کړي، تر څو د ښه تلفظ سره ئې پياد سي. دا طريقه هر ځای په کار اچولای سئ. ★ ماشومانو ته دا ور وښياست چې د لوړو دوو سورتونو بغير نور سورتونه يا د سورت دري ايا تونه هم ويلای سئ.

تمرين: د ماشومانو څخه ثناء، سوره فاتحه او نور سورتونه په سم تلفظ واورئ او د دوی څخه وپوښتئ چې د ولاړي په حالت کې بايد څه وويل سي؟ او کوم ځای چې غلط وو هغه ور اصلاح کړئ.

٦٥: سنن الترمذی: باب ما يقول عند افتتاح الصلاة، حديث نمبر: ٢٤٢-٢٤٣، ٦٧مخ.
٦٦: القرآن: الفاتحه، ١ پاره.
٦٧: القرآن: الكوثر، ٣٠مه پاره.
٦٨: القرآن: الاخلاص، ٣٠مه پاره.

اوس نو رکوع څنګه آداء کړم

﴿رکوع ته د تګ په وخت کې [اَللهُ أَكْبَر] ووايه﴾

[د رکوع په حالت دغه ووايه]

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْم سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْم سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْم(٦٩)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: خپله ملا تر داسي اندازې پورې کږه کړه چې ملا او اوږې سره يوه لاس سي، نه تر دې ډېره کږه او نه هم لږ.(٧٠) په رکوع کې غاړه دونه مه کږوئ چې سينې ته ورنژدې سي او مه ئې دونه لوړوئ چې غاړه تر ملا لوړه سي بلکه غاړه او شا بايد سره برابر وي.(٧١) لاسونه پر زنګنو داسي کښېږدئ چې د لاسو ګوتي خلاصي وي يعني د ګوتو تر منځ فاصله وي او همداسي راسته زنګون بايد په راسته لاس او چپه زنګون په چپه لاس ونيول سي.(٧٢) په رکوع کې بايد لاس او بازو داسي سيده وي چې هيڅ کږوالئ نه وي پکښې.(٧٣) لږ تر لږه رکوع دومره اوږده کړئ چې درې واره په ارامه سره سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْم پکښې وويل سي.(٧٤) په رکوع کې بايد د پښو خوا ته وکتل سي.(٧٥)

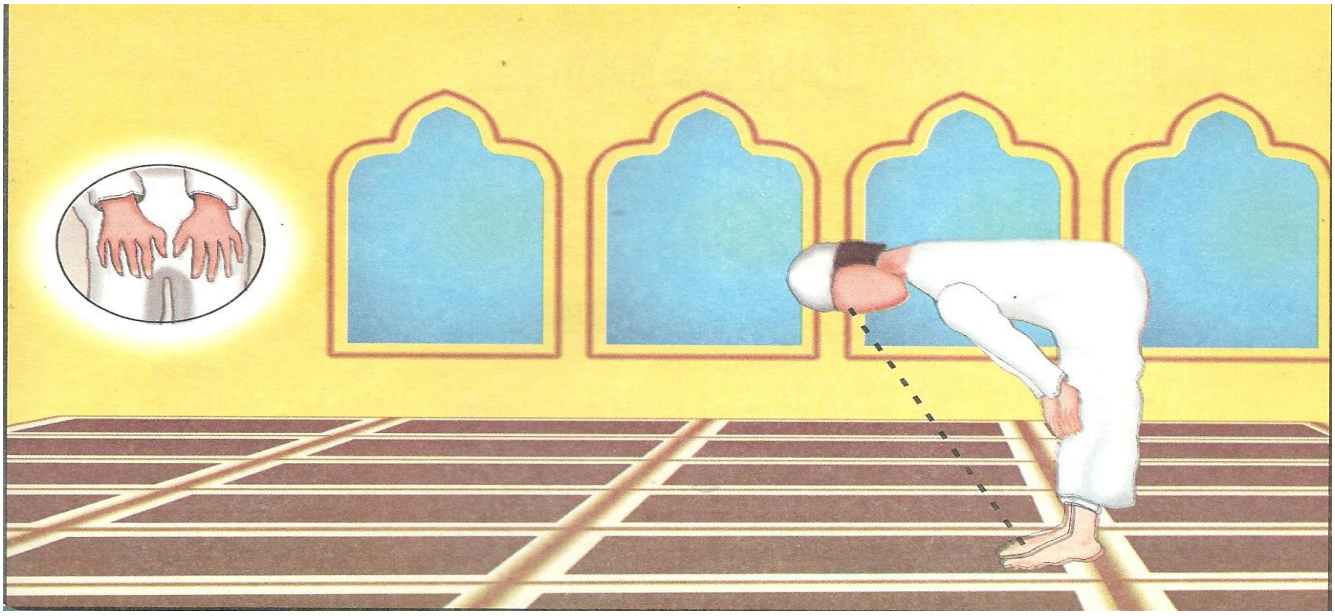

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: رکوع څه ته وايي؟ په رکوع کې بايد سر، ملا او غاړه پر څه حال وي يعني څنګه ونيول سي؟ په رکوع کې بايد لاسونه څنګه کښېښوول سي؟ لږ تر لږه بايد رکوع څومره اوږده سي؟ په رکوع کې بايد چيرې وکتل سي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

٦٩: سنن ابي داؤد: باب ما يقول الرجل في ركوعه وسجوده، حديث نمبر:٨٦٩/٨٧١/٨٧٤، ١٨٤- ١٨٥مخ.

٧٠: سنن الترمذي: باب ما جاء في من لا يقيم صلبه في الركوع والسجود، حديث نمبر:٢٦٥، ٧٣ مخ.

٧١: صحيح المسلم: باب ما يجمع صفة الصلاة وما يفتتح به ويختم به وصفة الركوع، حديث نمبر:١١١٠ ، ٢٠٤مخ.

٧٢: سنن الترمذي: باب ما جاء أنه يجافي يديه عن جنبيه في الركوع، حديث نمبر: ٢٦٠،٧٢مخ.

٧٣: سنن الترمذي: باب ما جاء أنه يجافي يديه عن جنبيه في الركوع، حديث نمبر: ٢٦٠،٧٢مخ.

٧٤: سنن الترمذي: باب ما جاء في التسبيح في الركوع والسجود، حديث نمبر: ٢٦١،٧٢ مخ.

٧٥: ولها آداب.... نظره ..... وإلى ظهر قدميه حال ركوعه. (الدرالمختار:كتاب الصلاة، ٢توک، ٢١٤مخ)

په قومه کي بايد څه وويل سي؟

سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَه(٧٦)

(که دي په امام پسي اقتداء کړي وه نو دا ووايه)

رَبَّنَا لَکَ الْحَمْد(٧٧)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: د رکوع څخه تر پورته کېدلو وروسته ولاړه بايد دومره سيده وسي چي هيڅ کږوالئ پاته نه سي. (٧٨) په دغه حالت کي هم بايد د سجدې ځای ته وکتل سي(٧٩) ځيني خلګ د راپورته کېدلو پر وخت د درېدلو پر ځای په داسي حالت کي رکوع ته ځي چي ملا ئې لا هم کړه وي، دا طريقه غلطه ده مکلمل ځان ورڅخه وساتئ. تر هغو چي ښه ارام درېدلي نه ياست سجدې ته مه ځئ. (٨٠) سجدې ته د تګ په وخت کي بايد دې ته پام وسي چي: ★ تر ټولو مخکي بايد زنګنونه کت او مځکي ته په داسي حال کي ورسيږي چي سينه لا کړه سوې نه وي او کله چي زنګنونه پر مځکه ولګيږي وروسته سينه کړه سي ★ تر څو چي زنګنونه مځکي ته نه وي رسېدلي تر هغو بايد نور بدن چوغ نه سي. نن سبا د سجدې د دغه خاص ادب سره بيخي ډېره بې پروائي کيږي، ډېری خلګ د ولاړي څخه لا په چوغه ملا سجدې ته ځي مګر اصلي طريقه هغه ده چي مخکي مو درته بيان کړه او بېله ضرورته بايد پرې نه ښوول سي. ★تر زنګنو وروسته اول بايد اول لاسونه پر مځکه کښېښوول سي ورپسې پزه او بيا تندی.(٨١)

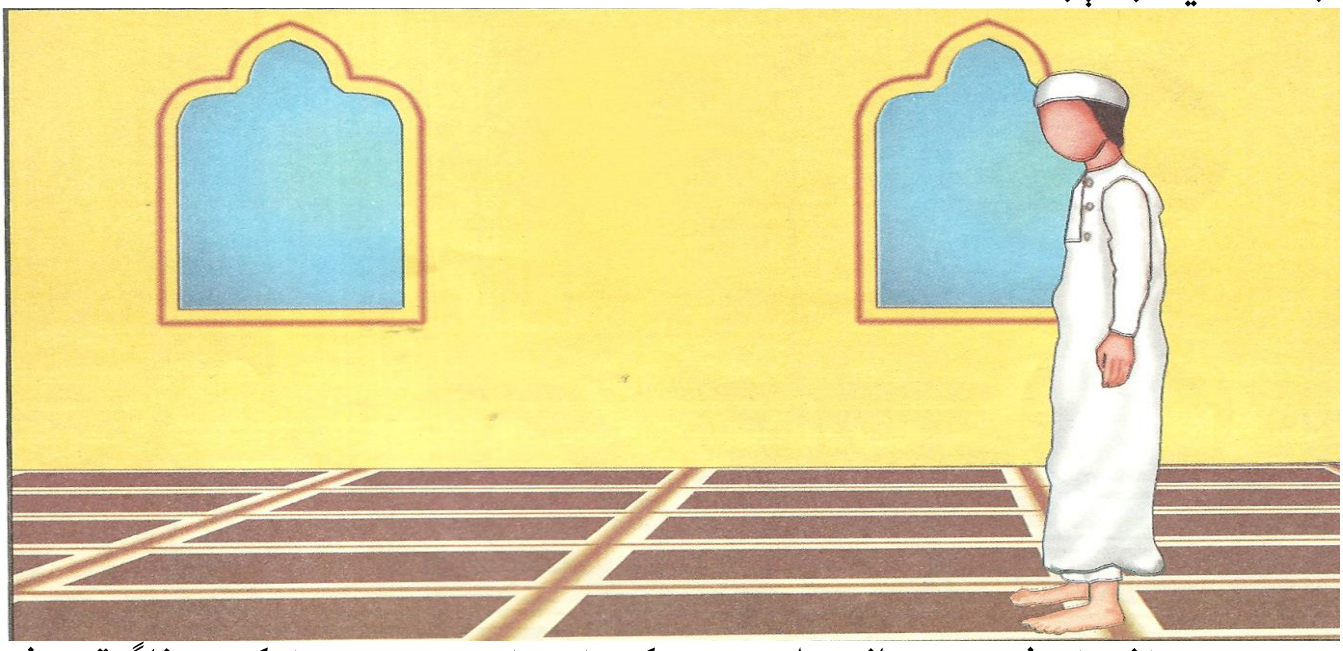

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: قومه څه ته وايي؟ د رکوع څخه د راپورته کېدلو په وخت کي د سيده درېدلو پر ځای داغه سي په کړه ملا سجدې ته تلل څنګه کار دئ؟ صحيح طريقه ئې کومه ده؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايه ست چي دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندي اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

٧٦: صحيح البخاري: باب ما يقول الامام ومن خلفه اذا رفع رأسه من الركوع، حديث نمبر:٧٩٥، ١٢٩مخ.
٧٧: صحيح البخاري: باب فضل اللهم ربنا لک الحمد، حديث نمبر:٧٩٥، ١٢٩مخ.
٧٨: صحيح البخاری: باب امر النبی صلی الله عليه وسلم الذی لا يتم رکوعه بالاعادة، حديث نمبر:٧٩٣، ١٢٨مخ.
٧٩: ولها اداب.... نظره الی موضع سجوده حال قيامه. (الدرالمختار: کتاب الصلاة، ٢توک، ٢١٤مخ)
٨٠: صحيح البخاري: باب ما يقول الامام ومن خلفه اذا رفع رأسه من الركوع، حديث نمبر:٧٩٥، ١٢٩مخ.
٨١: سنن الترمذی: باب ما جاء فی وضع اليدين ونصب القدمين، حديث نمبر:٢٧٧، ٧٦مخ.

سجده هم را زده کړه

﴿په سجده کې دا ووايه﴾

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلى سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلى سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلى[۸۲]

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ په سجده کې سر د دوو لاسو په منځ کې داسې کښيږدي چې دواړې بټې ګوتې د غوږونو د نرمیو سره برابرې سي.(۸۳) په سجده کې بايد د لاسو ګوتې سره موښتې وي، يعنې يو ځای وي او تر منځ ئې فاصله نه وي.[۸۴] د ګوتو مخ بايد د قبلې طرف ته وي. (۸۵)څنګلې بايد د مځکې څخه لوړې وي، پر مځکه پورې موښلول ئې صحيح نه دي.(۸۶) دواړه بازوګان بايد له بغلو څخه جلا وي ★ لاسونه بايد له بغلو څخه دونه هم ليرې نه سي چې د څنګ لمونځ کوونکئ په تکليف سي او دا د ادب خلاف کار دئ ★ ورنونه هم بايد د نس سره و نه موښلي او جلا جلا وي.(۸۷) په توله سجده کې بايد پزه پر مځکه موښتې وي او د مځکې څخه پورته نه سي. (۸۸) دواړې پښې داسې کښيښوول سي چې پوندې لوړې وي او توله ګوتې د قبلې خوا ته کت سوي وي.(۸۹) دې خبرې ته مو بايد پام وي چې په سجده کې پښې د مځکې څخه پورته نه سي.(۹۰) سجده بايد لږ تر لږه دومره قدر اوږده سي چې درې واره سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلى په ښه ارامه سره وويل سي.فقط تندی لګول او بيرته ژر پورته کول منع دي.[۹۱]

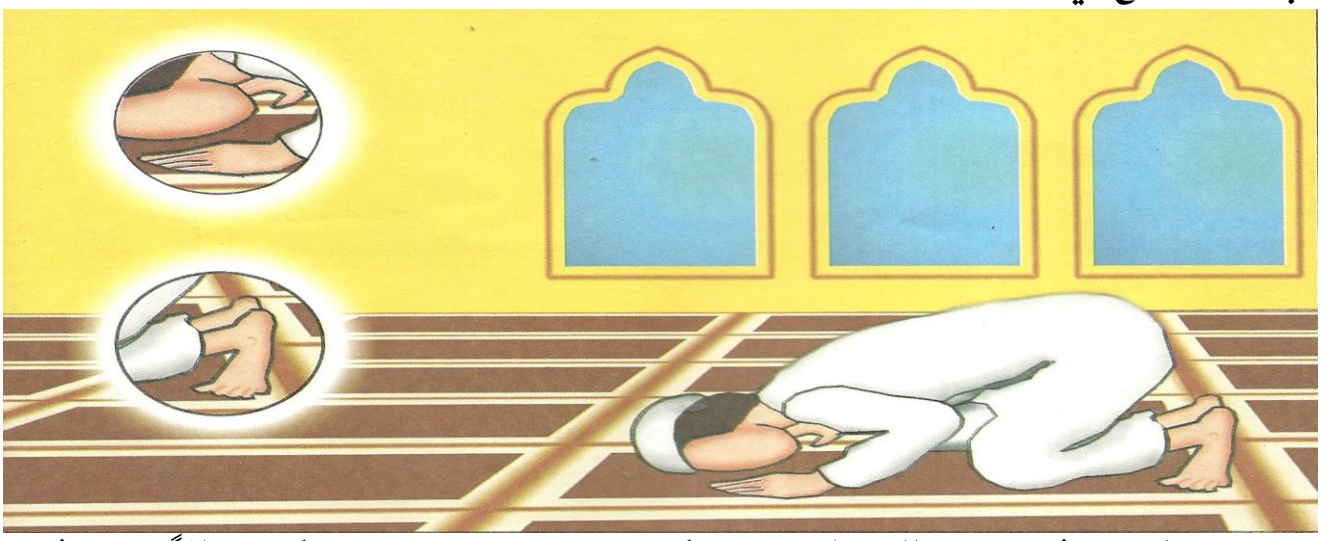

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: سجده څه ته ويل کيږي؟ په سجده کې بايد سر، لاس او بازو څنګه ونيول سي؟ آيا ورنونه بايد د نس سره وموښلول سي؟ په سجده کې بايد د پښو خپرې څنګه کښيښوول سي؟ سجده بايد لږ تر لږه په څونه وخت کې وسي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۸۲: سنن ابی داؤد: باب ما يقول الرجل فی الرکوعه وسجوده، حديث نمبر:۸۶۹/۸۷۱۸۷۴، ۱۸۴-۱۸۵مخونه.
۸۳: سنن الترمذی: باب ما جاء اين يضع الرجل وجهه اذا سجد، حديث نمبر: ۲۷۱، ۷۵مخ.
۸۴: صحيح البخاری: باب سنة الجلوس فی التشهد، حديث نمبر:۸۲۸، ۱۳۴مخ.
۸۵: صحيح البخاری: باب سنة الجلوس فی التشهد، حديث نمبر: ۸۲۸، ۱۳۴مخ.
۸۶: صحيح المسلم: باب الاعتدال في السجود ووضع الكفين على الأرض الخ، حديث نمبر:۱۱۰۳- ۱۱۰۹، ۲۰۳-۲۰۴مخونه.
۸۷: صحيح المسلم: باب الاعتدال في السجود ووضع الكفين على الأرض الخ، حديث نمبر:۱۱۰۳- ۱۱۰۹، ۲۰۳-۲۰۴مخونه.
۸۸: صحيح البخاری: باب السجود على الانف، حديث نمبر: ۸۱۲، ۱۳۲مخ.
۸۹: صحيح البخاری: باب سنة الجلوس فی التشهد، حديث نمبر:۸۲۸، ۱۳۴مخ.
۹۰: صحيح البخاری: باب السجود على الانف، حديث نمبر: ۸۱۲، ۱۳۲مخ.
۹۱: سنن الترمذی: باب ما جاء فی التسبيح فی الرکوع والسجود، حديث نمبر: ۲۶۱، ۷۲مخ.

جلسه څنګه وکړم؟

(تر دې وروسته (اَللهُ اَكْبَر) ووایه او جلسه وکړه او په جلسه کې دا دعاء کېدلای سي)

أَللّٰهُمَّ اغْفِرْلِيْ وَارْحَمْنِيْ وَارْفَعْنِيْ وَاجْبُرْنِيْ وَعَافِنِيْ وَاهْدِنِيْ وَارزُقْنِيْ(۹۲)

ماشومانو ته ئې ورزده کړئ: د یوې سجدې څخه تر پورته کېدلو وروسته د التحیاتُ په رقم سیده کښېنئ بیا دوهمه سجده وکړئ. مازې سر پورته کول چې ملا سمه سیده نه سي او بیا بلي سجدې ته تلل ګناه لري.(۹۳)چپه پښه پرې باسئ او وربانديې کښېنئ او راسته پښه داسي ودروئ چې ګوتې د قبلې طرف کړې وي.(۹۴) په ناسته کې باید دواړه لاسونه پر ورنو باندې کښېښوول سي او د ګوتو سرونه داسي وي چې د زنګانه تر سر پورې ورسیږي.(۹۵) د ناستې په وخت کې باید خپل ځیګر ته وکتل سي.(۹۶) ناسته باید لږ تر لږه دونه وسي چې په څونه وخت کې یو وار سُبْحَانَ اللهویل کیږي.(۹۷) او که دونه اندازه ناسته وسي چې په هغه کې أَللّٰهُمَّ اغْفِرْلِيْ وَارْحَمْنِيْ وَارْفَعْنِيْ وَاجْبُرْنِيْ وَعَافِنِيْ وَاهْدِنِيْ وَارزُقْنِيْ ویل کېدای سي او په نفلي لمنځونو کې ئې ویل نور هم ښه کار دئ.

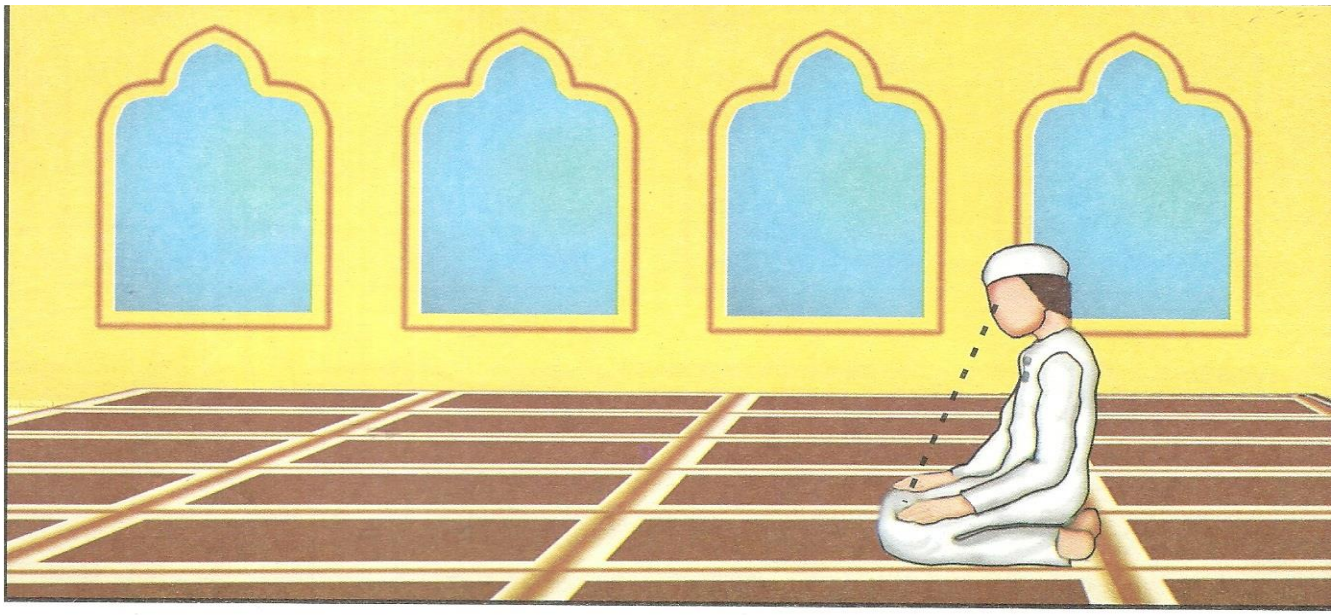

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: جلسه څه ته ویل کیږي؟ د یوې سجدې څخه د راپورته کېدلو په وخت کې چې سمه ناسته و نه سي او بلي سجدې ته تګ څنګه کار دئ؟ په جلسه کې باید دواړه لاسونه څنګه کښېښوول سي؟ په جلسه کې باید چیرې وکتل سي؟ په جلسه کې کومه دعاء غوښتل ښه کار دئ؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ)ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۹۲: سنن الترمذی: باب ما یقول بین السجدتین، حدیث نمبر۲۸۴-۲۸۵، ۷۷مخ.
۹۳: صحیح البخاری:باب امر النبی صلی الله علیه وسلم الذی لایتم رکوعه بالاعادة، حدیث نمبر:۷۹۳، ۱۲۸مخ.
۹۴: صحیح البخاری: باب سنة الجلوس فی التشهد، حدیث نمبر: ۸۲۸، ۱۳۴مخ.
۹۵: صحیح المسلم: باب صفة الجلوس فی الصلاة وکیفیة الوضع الیدین علی فخذین، حدیث نمبر: ۱۳۰۷-۱۳۱۱، ۲۳۵-۲۳۶مخونه.
۹۶: ولها اداب.... والی حجره حال قعوده. (الدرالمختار: کتاب الصلاة، ۲توک، ۲۱۴مخ.)
۹۷: صحیح البخاری:باب امر النبی صلی الله علیه وسلم الذی لایتم رکوعه بالاعادة، حدیث نمبر:۷۹۳، ۱۲۸مخ.

دوهمي سجدې ته څنګه ولاړ سم؟ او ورپسې رکعت څنګه شروع کړم؟

﴿[اَللهُ اَكْبَر] ووايه او سجدې ته ولاړ سه او په سجده کې دا ووايه﴾

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلى سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلى سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلى

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★ دوهمي سجدې ته هم داسي ولاړه سه چې لاسونه پر مځکه کښېږدې بيا پزه او بيا تندی ★ په سجده کې بايد هغه کارونه وسي چې مخکې بيان سول★ د سجدې څخه د راپورته کېدلو په وخت کې اول بايد تندی د مځکې څخه راپورته کړل سي بيا پزه بيا لاسونه او بيا زنګنونه. (۹۸) د راپورته کېدلو په وخت کې پر مځکه لاس لګول ښه نه دي.(۹۹) د راپورته کېدلو وروسته د هر رکعت په شروع او تر سورة فاتحه يعني الحمدلله مخکې بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ووايا ست بيا سورة فاتحه او بيا د قرآن کريم يو سورت. (۱۰۰) د مثال په توګه په اول رکعت کې مو سورة کوثر (اِنَّا اَعطَينَاکَ الکَوثَر) ويلئ وو نو په دوهم رکعت کې سورة اخلاص (قُل هُوَ اللهُ اَحَد) ووايا ست.

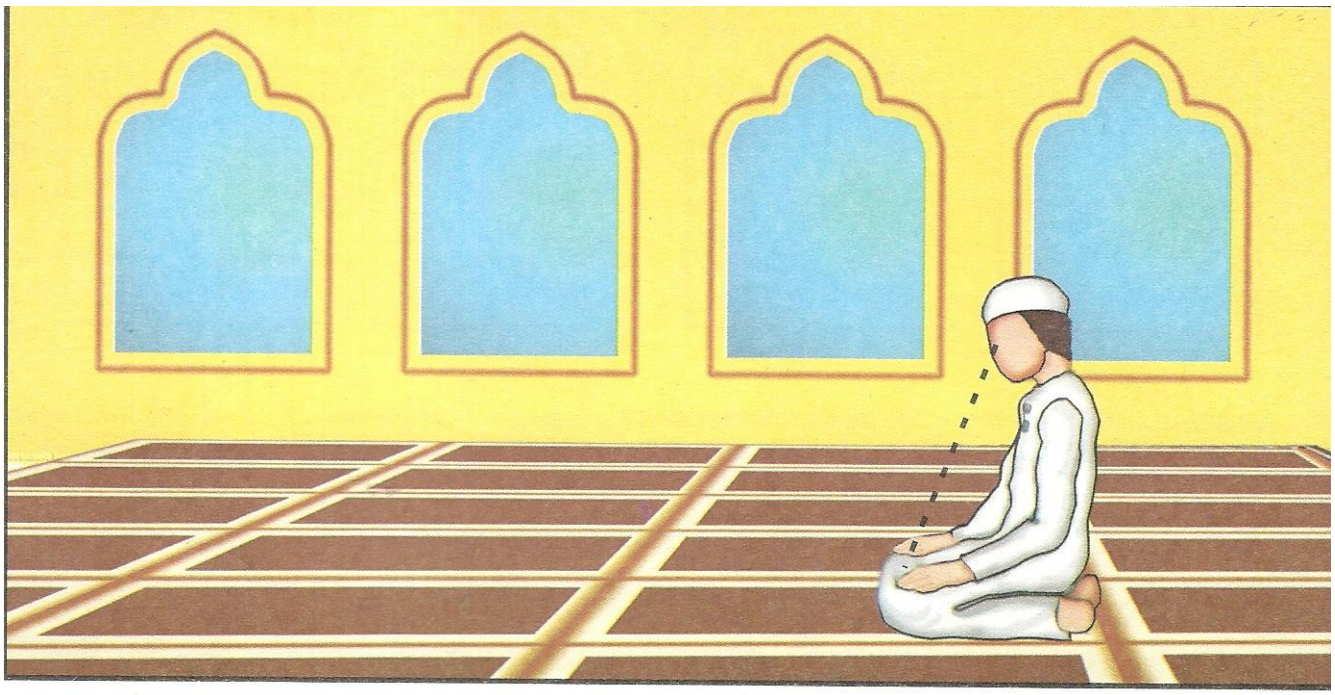

تمرين: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپياد کړئ. مثلاً: دوهمي سجدې ته بايد څنګه ولاړ سي؟ د سجدې څخه بايد څنګه راپورته سي؟ تر اول رکعت وروسته دوهم رکعت بايد څنګه اداء سي؟ (دغه هر سوال او جواب ليکلای هم سئ)ماشومانو ته ووايا ست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۹۸: المسلم: باب صفة الجلوس فی الصلاة وکيفية الوضع اليدين علی فخذين، حديث نمبر: ۱۳۰۷-۱۳۱۱، ۲۳۵- ۲۳۶مخونه.
۹۹: سنن ابی داؤد: باب فی کراهية الاعتماد علی اليد فی الصلاة، حديث نمبر: ۹۹۲، ۲۰۷ و ۹۹۴، ۲۰۸مخ.
۱۰۰: صحيح المسلم: باب ما يقال بين تکبيرة الإحرام والقراءة، حديث نمبر:۱۳۵۶، ۲۴۳مخ.

ښه، اوس نو د قعدې په باره کې هم څه را ته ووایه؟

﴿اوس [اَللهُ اَکبَر] ووایه او د تشهد د پاره کښېنه﴾

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★د قعدې دپاره ناسته هغه رقم ده لکه د دوو سجدو په منځ کې ناسته چې مخکې ئې بیان وسو ★ د التحیاتُ د ویلو پر وخت چې کله أَشْهَدُ أَنْ لَّا اِلٰه ته ورسېږي نو د شهادت ګوته دې لوړې خوا ته پورته کړي او پر اِلَّا اللهدې ئې بیرته کښته کړي. (۱۰۱)د اشارې کولو ښه طریقه دا ده چې د مابینځ ګوته او بټه ګوته د کړۍ په شکل سره وموښلوي او تر ټولو کوچنۍ یعني خمچه ګوته او ددې برابره ګوته بندي سي (۱۰۲) او د شهادت ګوته داسي پورته سي چې د قبلې طرف ته کړه وي.(۱۰۳) که تر دې ځایه هم لمونځ پوره سوئ نه وي مثلاً د ماښام، ماخوستن یا وتر لمونځ وي نو تر التحیاتُ وروسته پورته سئ (بِسمِ الله) ووایاست بیا سورة فاتحه یا د قرآن کریم یو بل سورت هم ووایاست او په قعده کې چې څه ویل کیږي هغه به په را روانو سبقانو کې درونبیو. (ان شاء الله)

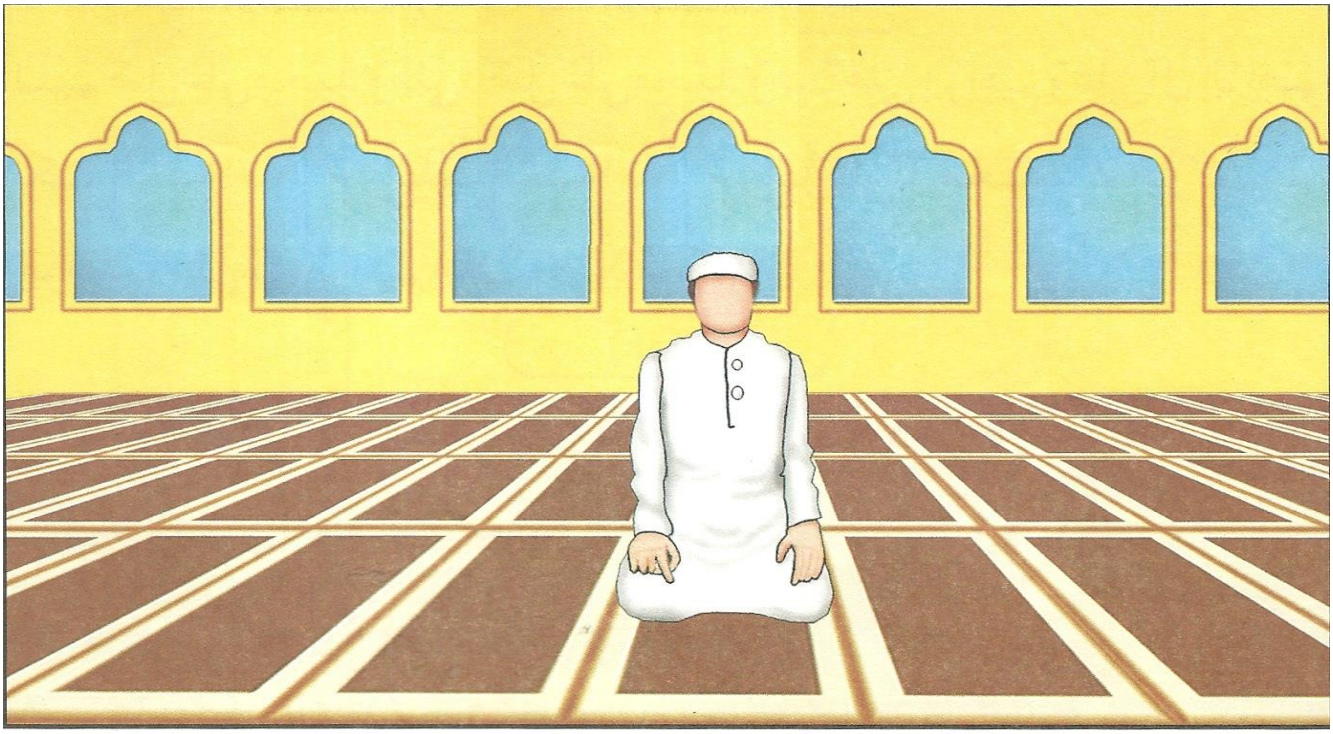

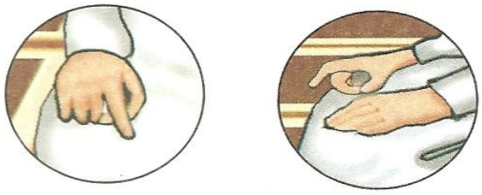

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: قعده څه ته وایي؟ په التحیاتُ کې باید د شهادت په ګوته څنګه اشاره وسي؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ)ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۱۰۱: کبیری:ص۳۲۸، بجواله نماز مسنون. صحیح المسلم: باب صفة الجلوس فی الصلاة وکیفیة وضع الیدین علی الفخذین، حدیث نمبر: ۱۳۱۰-۱۳۱۲، ۲۳۵- ۲۳۶مخونه.
۱۰۲: سنن النسائی: باب قبض الثنتین من أصابع الید الیمنی وعقد الوسطی والإبهام منها، حدیث نمبر: ۱۲۶۸، ۱۷۶مخ.
۱۰۳: سنن النسائی: باب إحناء السبابة فی الإشارة، حدیث نمبر: ۱۲۷۵، ۱۷۷مخ.

اوس خو به هغه څه را ښيي، چې د تشهد په حالت کې ويل کيږي؟

﴿په تشهد کې دا ويل کيږي﴾

{التشهد}

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلاَمُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلاَمُ عَلَيْنَا ، وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ(١٠٤)

درود شريف (الصلوة على محمد ﷺ)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيد.(١٠٥)

(الدعاء)

- رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلاَةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاء★رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ.(١٠٦)
- رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا (١٠٧)
- رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ (١٠٨)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ:ماشومانو ته التحياتُ، درود شريف او دعاوي د صحيح تلفظ سره ور پياد کړئ يادولو يوه طريقه دا ده چې خپله لږ لږ وايا ست او ماشومان ئې درسره تکرار کړي، تر څو د ښه تلفظ سره ئې پياد سي.

تمرين: د ماشومانو څخه زباني التحياتُ، درود شريف او دعاوی په صحيح تلفظ سره واورئ او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

١٠٤: صحيح البخاری: باب ما يتخير من الدعاء بعد التشهد وليس بواجب، حديث نمبر:٨٣٥، ١٣٥مخ.
١٠٥: صحيح البخاری: باب ما يتخير من الدعاء بعد التشهد وليس بواجب، حديث نمبر:٨٣٥، ١٣٥مخ.
١٠٦: الابراهيم: آيت نمبر: ٤٠-٤١.
١٠٧: الاسراء: آيت نمبر: ٢٤.
١٠٨: البقرة: آيت نمبر: ٢٠١.

د لمانځه د پای ته رسولو د پاره باید څنګه سلام وګرځول سي؟

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ (۱۰۹)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: ★دواړو خواوو ته د سلام ګرځولو پر وخت باید مخ دومره وګرځول سي چې شاته ناست نفر ستاسو باړخو ووینې.(۱۱۰) کله چې راسته خوا ته مخ وګرځوې او السلام علیکم ورحمة الله ووایې نو نیت دا وکړه چې پر راسته طرف کوم انسانان او ملائکه دي هغو ته سلام کوې او پر چپه خوا سلام ګرځولو کې دا نیت وکړه چې پر چپه طرف موجود انسانانو او ملائکوو ته سلام کوې. (۱۱۱)

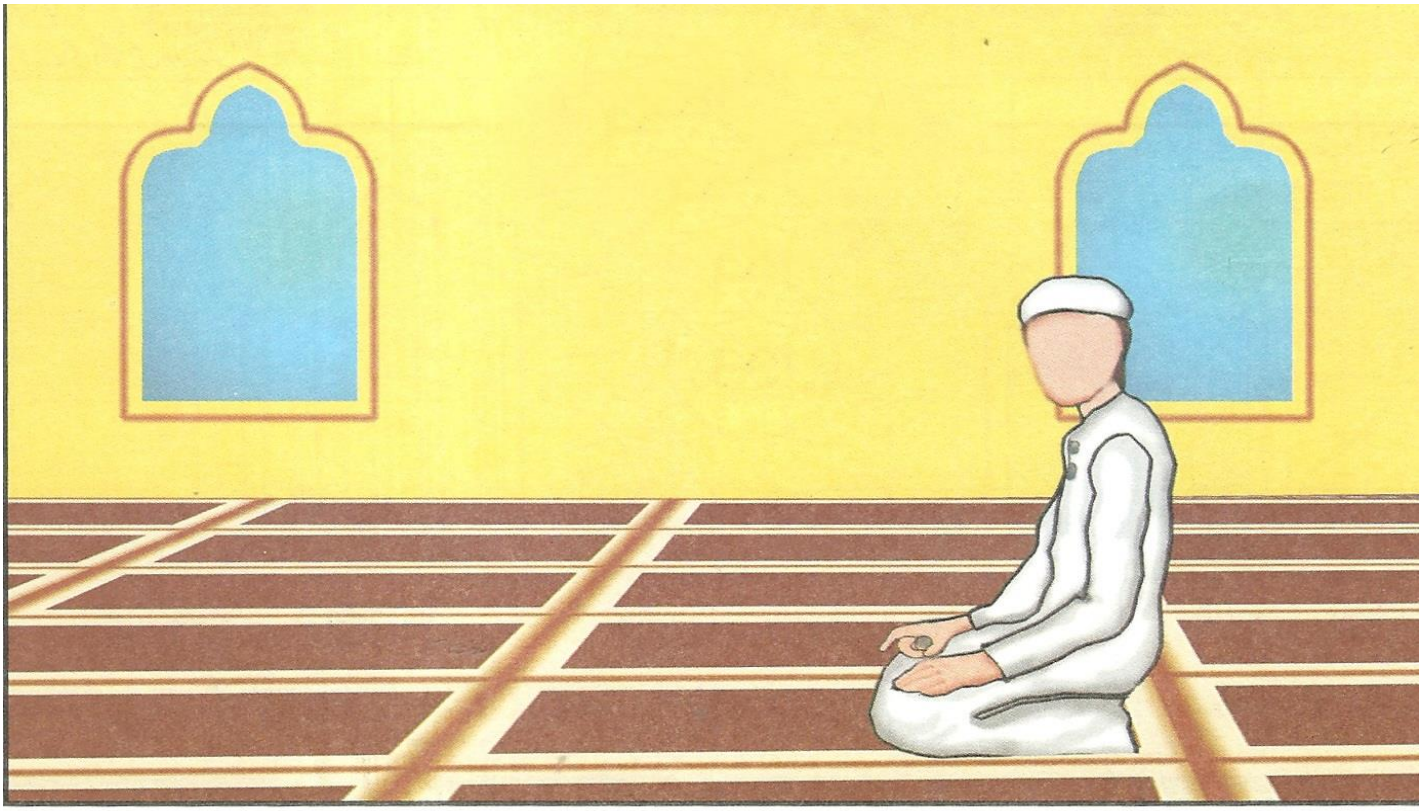

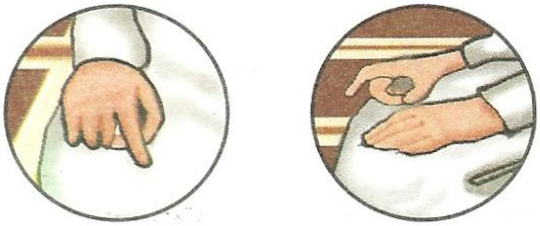

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: د سلام ګرځولو پر وخت باید غاړه څومره وګرځي؟ د سلام ګرځولو پر وخت باید چیرې وکتل سي؟ د السلام علیکم ورحمة الله د ویلو پر وخت باید کوم نیت وسي؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ)ماشومانو ته ووایاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

۱۰۹:سنن الترمذی: باب ماجاء في التسليم في الصلاة، حديث نمبر:۲۹۵، ۷۹مخ.

۱۱۰: صحيح المسلم: باب السلام للتحليل من الصلاة عند فراغها وكيفيته، حديث نمبر: ۱۳۱۳-۱۳۱۵، ۲۳۶مخ.

۱۱۱: ونوی بالتسلیم الاولی من علی یمینه من الرجال والنساء والحفظة وکذلک فی الثانیة. (الهدایة: کتاب الصلاة، باب صفة الصلاة، ۱۰۴مخ)

تر لمانځه وروسته دعاء هم را زده کړه

❖ اَسْتَغفِرُ اللّٰه، اَسْتَغفِرُ اللّٰه، اَسْتَغفِرُ اللّٰه ([112])

❖ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ. (۱۱۳)

❖ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ (۱۱۴)

ماشومانو ته ئې ور زده کړئ: د دعاء طریقه دواړه لاسونه د سینې تر برابري پورې پورته سي. (۱۱۵) د دعاء پر وخت باید د لاسو دننی برخه (راسته خوا) مخ ته برابره سي. (۱۱۶) د دعاء په ختمېدلو سره باید لاسونه پر مخ تېر سي. (۱۱۷) ماشومانو ته دغه دعاوي د صحیح تلفظ سره ور پیاد کړئ ★ ماشومانو ته ور زده کړئ چې په هره ژبه دعاء کولای سئ.

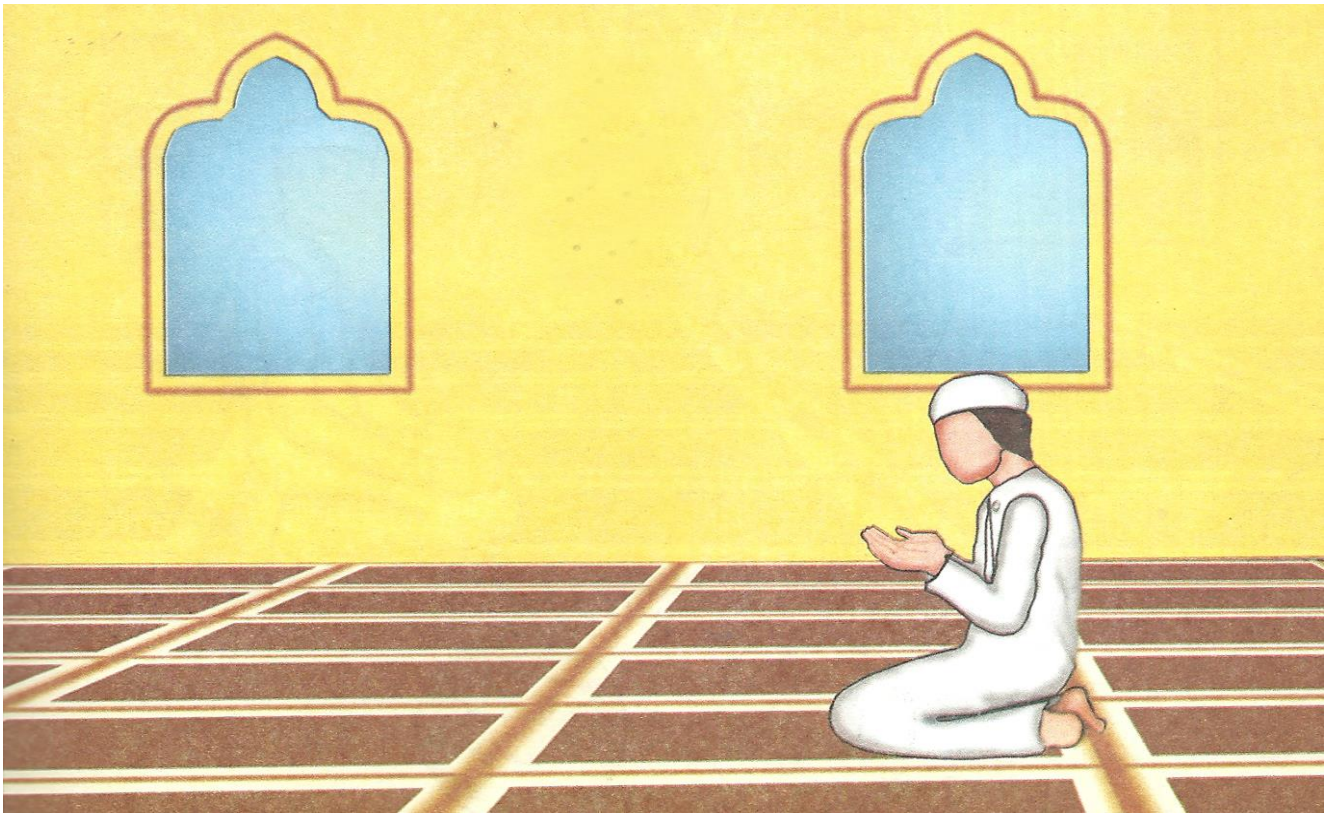

تمرین: د ماشومانو څخه په مختلف ډول پوښتنې وکړئ او جوابونه ئې ښه ورپیاد کړئ. مثلاً: د دعاء دپاره باید لاسونه څومره قدر پورته سي؟ آیا د لاسو تر منځ باید فاصله وي؟ فاصله باید څومره وي؟ آیا په خپله ژبه هم دعاء کولای سو؟ (دغه هر سوال او جواب لیکلای هم سئ) ماشومانو ته وویاست چې دا عمل په مثالي شکل ستاسو په وړاندې اداء کړي او که کوم ځای غلط وي هغه ور اصلاح کړئ.

---

[112]: الفقه الحنفی: ۱توک، ۲۴۳مخ.
۱۱۳: سنن ابی داؤد: باب ما یقول الرجل إذا سلم، حدیث نمبر: ۱۵۱۲، ۳۱۰مخ.
۱۱٤: سنن ابی داؤد: باب فی الاستغفار، حدیث نمبر: ۱۵۲۲، ۳۱۲مخ.
۱۱۵: صحیح البخاری: باب رفع الأیدي في الصلاة لأمر ینزل به، حدیث نمبر:۱۲۱۸، ۱۹۴مخ.
[116]: سنن ابی داؤد: باب الدعاء، حدیث نمبر:۱۴۸۵-۱۴۸۶، ۳۰۵مخ.
[117]: سنن ابی داؤد: باب الدعاء، حدیث نمبر: ۱۴۹۲/۱۴۸۵، ۳۰۵-۳۰۶مخونه.

تاسودا هم و نه ويل، چې د وترو دعاء کومه ده او څه وخت ويل کيږي؟

(القنوت)

ماشومانو ته ئې ورزده کړئ: د وترو په دريم رکعت کې دعاء قنوت ويل کيږي.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ ونُؤمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِي عَلَيْكَ الخير، وَلا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ وَنَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحَقٌ. (۱۱۸)

ما ته د لمانځه رکعتونه هم را زده کړه

لمونځ	غير مؤکد سنت تر لمانځه مخکې	مؤکد سنت تر لمانځه مخکې	فرض	سنت مؤکد تر فرضو وروسته	نفل	وتر	نفل	مجموعه رکعتونه	حوالې
سهار	—	۲	۲	—	—	—	—	۴	۱۱۹، ۱۲۰
ماپښين	—	۴	۴	۲	۲	—	—	۱۲	۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴
ماښيګر	۴	—	۴	—	—	—	—	۸	۱۲۵، ۱۲۶
مابنام	—	—	۳	۲	۲	—	—	۷	۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹
عشاء	۴	—	۴	۲	۲	۳	۲	۱۷	۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴
جمعه مبارکه	—	۴	۲	۲+۴	۲	—	—	۱۴	۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸

تشريح: د وتر په اخري رکعت کې تر سورة فاتحه او سورت وروسته لاس پورته کړه او تکبير ووايه او بيا دا دعاء ووايه. (۱۳۹، ۱۴۰)

يادونه: ماشومانو ته په صحيح تلفظ سره دعاء قنوت ورپياد کړئ.

تمرين: د ماشومانو څخه په صحيح تلفظ سره دعاء قنوت واورئ او تر څو چې ئې پياد کړئ نه وي نوی سبق مه ورکوئ. د ماشومانو څخه د ټولو لمنځونو د رکعتو د تعداد پوښتنه وکړئ. ماشومان وپوښتئ چې تاسو ته د دوو، درو او څلورو رکعتونو لرونکي لمانځه طريقه ووايي او د زده کړي لپاره عملي لمونځ وربانديي اداء کړئ او که کوم ځای غلطي ولري هغه ورو ورو بنيايست او صحيح طريقه ئې هم ورزده کړئ.

۱۱۸: المصنف لابن ابی شيبه: کتاب الدعاء، باب ما يدعو به فی القنوت، حديث نمبر:۳۰۳۳۴، ۱۵توک، ۳۴۲مخ.
۱۱۹: صحيح البخاری: باب المداومة علی رکعتی الفجر، حديث نمبر:۱۱۵۹، ۱۸۵مخ.
۱۲۰: سنن البيهقي الکبری: باب عدد رکعات الصلوات الخمس، حديث نمبر: ۱۶۹۴،۱توک، ۶۷۸ مخ.
۱۲۱: صحيح المسلم: باب جواز النافلة قائما وقاعدا وفعل بعض الرکعة قائما وبعضها قاعدا، حديث نمبر:۱۶۹۹، ۲۹۶مخ.
۱۲۲: سنن البيهقي الکبری: باب عدد رکعات الصلوات الخمس، حديث نمبر: ۱۶۹۴،۱توک، ۶۷۸ مخ.
۱۲۳: صحيح المسلم: باب جواز النافلة قائما وقاعدا وفعل بعض الرکعة قائما وبعضها قاعدا، حديث نمبر:۱۶۹۹، ۲۹۶مخ.
۱۲۴: سنن الترمذی:باب (منه) آخر، حديث نمبر: ۴۲۷، ۱۱۵مخ.
۱۲۵: سنن الترمذی: باب ما جاء في الأربع قبل العصر، حديث نمبر:۴۲۹-۴۳۰، ۱۱۶مخ.
۱۲۶: سنن البيهقي الکبری: باب عدد رکعات الصلوات الخمس، حديث نمبر: ۱۶۹۴،۱توک، ۶۷۸ مخ.
۱۲۷: سنن البيهقي الکبری: باب عدد رکعات الصلوات الخمس، حديث نمبر: ۱۶۹۴،۱توک، ۶۷۸ مخ.
۱۲۸: صحيح المسلم: باب جواز النافلة قائما وقاعدا وفعل بعض الرکعة قائما وبعضها قاعدا، حديث نمبر:۱۶۹۹، ۲۹۶مخ.
۱۲۹: المصنف لابن ابی شيبه: في ثواب الرکعتين بعد المغرب.، حديث نمبر:۵۹۸۶،
۱۳۰: مختصر قيام الليل للمروزی: باب يصلی بين المغرب والعشاء اربع رکعات. ۸۵مخ.
۱۳۱: سنن البيهقي الکبری: باب عدد رکعات الصلوات الخمس، حديث نمبر: ۱۶۹۴،۱توک، ۶۷۸ مخ.
۱۳۲: صحيح المسلم: باب جواز النافلة قائما وقاعدا وفعل بعض الرکعة قائما وبعضها قاعدا، حديث نمبر:۱۶۹۹، ۲۹۶مخ.
۱۳۳: سنن ابی داؤد: باب الصلاة بعد العشاء، حديث نمبر:۱۳۰۱، ۲۶۹مخ.
۱۳۴: جامع الترمذی: ابواب الوتر، باب لا وتر فی ليلة، حديث نمبر: ۴۷۱، مخ.
۱۳۵: سنن ابن ماجه: باب ما جاء فی الصلاة قبل الجمعة، حديث نمبر: ۱۱۲۹، ۱۹۵مخ.
۱۳۶: سنن النسائی: کتاب الجمعة، باب عدد الصلاة الجمعة، حديث نمبر: ۱۴۲۱، ۲۰۵مخ.
۱۳۷: اربع رکعات، بعد الجمعة، مسلم ج۱، فصل فی استحباب اربع او رکعتين بعد الجمعة ج۱ ص۲۸۸.
۱۳۸: رکعتين بعد الجمعة، مسلم، مسلم، فصل فی استحباب اربع رکعات او الرکعتين بعد الجمعة، ج۱ ص۲۸۸.
۱۳۹: المصنف لابن ابی شيبه: باب فی رفع اليدين فی قنوت الوتر، حديث نمبر: ۷۰۲۶- ۷۰۲۸،۴توک، ۵۳۱مخ.
۱۴۰: فتح الباری لابن حجر العسقلانی:باب القنوت قبل الرکوع او بعده، حديث نمبر:۱۰۰۱-۱۰۰۲، ۶۲۱مخ.

د لمانځه او لمانځه اړوند مسنوني دعاګاني

الله تعالى په قرآن کريم کې فرمايي: (وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ) البقرة: ۱۸۶.
(او کله چې پوښتنه وکړي ستا څخه بنده ګان زما (د ليري والي او نژدېوالي زما) نو ته ورته ووايه زه نژدې يم، د دعاء کوونکئ سوال قبلوم کله چې ئې هغه زما څخه وغواړي)

حضرت انس بن مالک رضي الله عنه فرمايي، نبي کريم ﷺ فرمايلي: ((الدعاء مخ العبادة)) (دعاء د عبادت مغز او بنياد دئ) (رواه الترمذی، باب منه الدعاء مخ العبادة، رقم: ۳۳۷۱)

تر آذان وروسته دعاء

اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدَنِ الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودَنِ الَّذِي وَعَدْتَهُ.

يا الله! ددې کامل دعوت او تر دې وروسته لمانځه ربه! ته محمد ﷺ وسيله او فضيلت ورکړې او هغه ته هغه مقام محمود ورکړې چې تا ورسره وعده کړې.

رواه البخاری فی کتاب الاذان (۵۷۹) والترمذی فی کتاب الصلاة (۱۹۵) والنسائی فی کتاب الاذان (۶۷۳)، وابوداؤد فی کتاب الصلاة (۴۴۵) وابن ماجه فی کتاب الاذان والسنة فیه (۷۱۴) واحمد فی باقی مسند المکثرین (۱۴۲۸۹)

تر اوداسه وروسته دعاء

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَابِيْنَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِيْنَ

(يا الله! ما په زيات توبه کوونکو او زيات پاکي کوونکو کې شامل کړې)

مسجد ته د داخل کېدلو دعاء

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

(يا الله! ما ته د خپل رحمت دروازې را خلاصې کړه)

د مسجد څخه د راوتلو دعاء

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

(يا الله! زه ستا څخه ستا د فضل خواست کوم)

رواه مسلم فی کتاب صلاة المسافرین وقصرها (۱۶۵) والنسائی فی کتاب المساجد (۷۲)، وابوداؤد فی کتاب الصلاة (۳۹۳)، وابن ماجه فی کتاب المساجد والجماعات (۷۶۴)، واحمد (۱۵۴۷۷) والدارمی فی کتاب الصلاة (۱۳۵۸)

تر فرض لمانځه وروسته دعاګاني

أَللّٰهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ(۱۴۱)

یا الله! ته سلام ئې او ستا څخه سلامتیا تر لاسه کیږي، اې د عزت او بزرګۍ خاونده ستا ذات برکتناکه دئ.

أَللّٰهُمَّ أَعِنِّيْ عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ(۱۴۲)

یا الله! ستا په ذکر، ستا په شکر او ستا په ښه عبادت کولو کې زما کومک وکړه.

نبي کریم علیه السلام چې به کله سلام وګرځوئ نو دا دعاء به یې کول

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَالْمُؤَخِّرُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ

یا الله! زما مخکني، وروستني، پټ او ښکاره ګناهونه را معاف کړې او زما خطاوي را معاف کړې او هغه ګناهونه هم را معاف کړې چې ته تر ما ډېر په خبر ئې، ته مقدم ئې، ته مؤخر ئې ستا څخه بغیر بل د عبادت لائق نسته.

سنن ابی داؤد، کتاب الصلاۃ، باب ما یستفتح به الصلاۃ من الدعاء، رقم الحدیث: ۶۴۹

نبي کریم ﷺ چې به تر لمانځه وروسته راسته لاس پر سر مبارک کښېښووئ او دا دعاء به ئې ویل

بِسْمِ اللهِ الَّذِيْ لَا إِلَهَ إِلا هُوَ الرَّحْمنُ الرَّحِيْمُ اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّي الْهَمَّ وَالْحُزْنَ

د الله په نامه سره چې د هغه بغیر بل د عبادت لائق نسته هغه زیات مهربان او رحم کوونکئ دئ. یا الله! ته زما څخه غم او پرېشاني لیرې کړې.

حصن حصین، ص۳۰۱بحوالہ مسند البزار، المعجم الأوسط للطبرانی، عمل الیوم واللیلۃ لابن السنی، عن انس رضی اللہ عنہ

ښه، اوس نو یو څو مبارک کلمات هم را زده کړه

{مبارک کلمات}

(الله تعالی ته خوښي دوي کلیمې)

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيم

زه د الله تعالی پاکي بیانوم د هغه ثناء او صفت سره او زه د هغه الله تعالی پاکي بیانوم چې د عظمت خاوند دئ.

صحیح البخاری، کتاب الأیمان والنذور، باب اذا قال واللہ لأتکلم الیوم فصلی أو قرأ أو سبح، رقم: ۶۱۸۸، صحیح مسلم، کتاب الذکر والدعاء والتوبۃ والاستغفار، باب فضل التهلیل والتسبیح والدعاء، رقم: ۴۸۶۰، سنن الترمذی، کتاب الدعوات عن رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم، باب ما جاء فی فضل التسبیح والتکبیر والتهلیل والتحمید، رقم: ۳۳۸۹، سنن ابن ماجہ، کتاب الادب، باب فضل التسبیح، رقم: ۳۷۹۶، مسند أحمد، رقم: ۶۸۷۰

[۱۴۱]: سنن ابی داؤد: باب ما یقول الرجل إذا سلم، حدیث نمبر: ۱۵۱۲، ۳۱۰مخ.
[۱۴۲]: سنن ابی داؤد: باب فی الاستغفار، حدیث نمبر:۱۵۲۲، ۳۱۲ مخ.

{کلمه شهادت}

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

زه شاهدي ورکوم چې د الله تعالی څخه ماسوا بل د عبادت لائق نسته، هغه یو دئ شریک نه لري او زه شاهدي ورکوم چې محمد صلی الله علیه وسلم د الله تعالی بنده او د هغه رسول دئ.

صحیح مسلم، کتاب الطهارة، باب الذکر المستحب عقب الوضوء، رقم: ۳۴۵، سنن الترمذی، کتاب الطهارة عن رسول الله صلی الله علیه وسلم، باب فیما یقال بعد الوضوء، رقم: ۵۰، سنن النسائی، کتاب التطبیق، باب کیف التشهد الأول، رقم: ۱۱۵۵، سنن أبی داؤد، کتاب الصلاة، باب ما یقول اذا سمع المؤذن، رقم: ۴۴۱، سنن ابن ماجه، کتاب الطهارة وسننها، باب ما یقال بعد الوضوء، رقم: ۴۶۲، مسند احمد، رقم: ۱۱۶، سنن الدارمی، کتاب الطهارة، باب القول بعد الوضوء، رقم: ۷۱۰

{کلمه تمجید}

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ.

الله پاک دئ او ټول تعریفونه الله تعالی لره دي او د الله څخه ماسوا بل د عبادت لائق نسته او الله تر ټولو لوی دئ او ګناهونو څخه را ګرځیدل او پر نبو کارونو قدرت د الله تعالی له طرفه دئ چې د لوړي درجې او عظمت خاوند دئ.

سنن أبی داؤد، کتاب الصلاة، باب ما یجزی، الأمی والأعجمی عن القراءة، رقم: ۷۰۸، سنن ابن ماجه، کتاب الدعاء، باب ما یدعو اذا انتبه من اللیل رقم: ۳۸۶۸

{کلمه توحید}

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ , وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، يُحْيِي وَيُمِيتُ ، وَهُوَ حَيٌّ لاَ يَمُوتُ أَبَدًاأَبَدًا ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ كُلُّهُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

د الله تعالی څخه بغیر بل د عبادت لائق نسته، هغه یو دئ شریک نه لري، هغه لره بادشاهي ده او هغه لره ټوله تعریفونه، هغه ژوند ورکوي، هغه مرګ ورکوي او هغه ژوندی دئ او هغه ته هیڅکله مرګ نسته، ټول خیر د هغه په قبضه کي دئ او هغه پر هر څه قدرت لري.

سنن الترمذی، کتاب الدعوات عن رسول الله صلی الله علیه وسلم، باب ما یقول اذا دخل السوق، رقم: ۳۳۵۰، سنن ابن ماجه، کتاب التجارات، باب الأسواق ودخولها، رقم: ۲۲۲۶، سنن الدارمی، کتاب الاستئذان، باب ما یقول اذا دخل السوق، رقم: ۲۵۷۶

{کلمه استغفار}

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ★خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ★ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ★أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي ★ فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ.

یا الله! ته زما پروردګار ئې، ستا څخه بغیر بل د عبادت لائق نسته، تا زه پیدا کړئ یم او زه ستا بنده یم او زه ستا پر عهد او وعده باندي تر خپل وس پوري ولاړ یم. زه د خپلو بدو اعمالو څخه په تا سره پنا غواړم، زه اقرار کوم چې ستا پر ما ډېري پېرزویني دي او زه اقرار د خپلي ګناه کوم، نو ته ما معاف کړه ځکه چې ستا څخه بغیر بل د ګناهونو بخښونکئ نسته. (مشکوة: صفحه: ۲۰۴)

{د استغفار لندې کلمې}

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لاَ إِلَهَ إِلاّ هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَأَتُوبُ إِلَیْهِ

زه د الله تعالی څخه بخښنه غواړم چې دهغه بغیر بل د عبادت لائق نسته چې ژوندی دئ او د هر شي اختیار لرونکئ دئ او زه هغه ته توبه کاږم.

سنن أبی داؤد، کتاب الصلاة، باب فی الاستغفار، رقم: ۱۲۹۶، مسند أحمد، رقم: ۱۰۶۵۲، (مشکوة: صفحه:۲۰۵)

{کلمه رد کفر}

أَللّٰهُمَّ اِنِّیْ أَعُوْذُبِکَ مِنْ أَنْ أُشْرِکَ بِکَ شَیْئًا وَّ أَنَا أَعْلَمُ بِهِ ★ وَأَسْتَغْفِرُکَ لِمَا لَا أَعْلَمُ بِهِ تُبْتُ عَنْهُ ★ وَتَبَرَّأْتُ مِنَ الْکُفْرِ وَالشِّرْکِ وَالْکِذْبِ وَالْغِیْبَةِ وَالْبِدْعَةِ وَالنَّمِیْمَةِ وَالْفَوَاحِشِ وَالْبُهْتَانِ وَالْمَعَاصِیْ کُلِّهَا ★وَأَسْلَمْتُ وَأَقُوْلُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ.

یا الله! زه په تا سره پناه غواړم چې د دې خبرې څخه چې یو شی ستا سره شریک کړم او زه بخښنه غواړم په تا سره له هغې ګناه څخه چې زه په خبر نه یم. یا الله! ما د هرې ګناه څخه توبه وکړه او زه بیزاره سوم د کفر، شرک، درواغو، غیبت، بدعت، شیطانت، بې حیا خبرو، پر چا تور پورې کول (تهمت لګول) او ټولو ګناهو څخه او زه مسلمان یم او (په پاک زړه سره) وایم چې د الله تعالی څخه بغیر بل معبود نسته او محمد صلی الله علیه وسلم د الله جل جلاله رسول دئ.

قد نقل اهل العلم هذه الکلمات المبارکة فی کتب الاحادیث او فی الکتب الاسلامیه و معانیها صحیحة ومفهومها مقبول

شماره	کتاب	طبع
۱	القرآن	تنزيل من رب العٰلمين
۲	صحيح البخاري	دارالسلام رياض
۳	صحيح مسلم	دارالسلام رياض
۴	الجامع الترمذی	دارالسلام رياض
۵	سنن ابی داؤد	دارالسلام رياض
۶	سنن ابن ماجه	دارالسلام رياض
۷	سنن النسائي	دارالسلام رياض
۸	المصنف لابن ابی شيبه	المجلس العلمي بيروت لبنان
۹	مرقاة المفاتيح	مکتبه رشيديه کوئٹه
۱۰	کنزالعمال	دارالکتب علميه بيروت لبنان
۱۱	فتح الباری لابن حجر عسقلاني	قديمي کتب خانه کراچي
۱۲	نصب الرايه	مکتبه حقانيه پښور
۱۳	مسند احمد بن حنبل	مؤسسة الرسالة بيروت لبنان
۱۴	سنن دارمی	دارالحديث قاهره
۱۵	ردالمحتار	مکتبه رشيديه کوئٹه
۱۶	هدايه	مکتبه رشيديه کوئٹه
۱۷	هنديه	مکتبه رشيديه کوئٹه
۱۸	حاشية الطحطاوی	مکتبه رشيديه کوئٹه
۱۹	الفقه الحنفی فی ثوبه الجديد	مکتبه حقانيه پښور